

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О.М. БЕКЕТОВА**
Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту
Кафедра економічної теорії та міжнародної економіки

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи
перший (бакалаврський) рівень
(рівень освіти)

на тему: **«Економічна безпека підприємства в умовах євроінтеграції: нові
загрози та адаптаційні механізми»**

Виконав: студент 4 курсу, групи МіЕк 2022-1

спеціальність 051 Економіка, ОП «Міжнародна економіка»

Назарій ГАЛЄСВ

Керівник: Ольга ЯРМАК

Рецензент: Оксана БЕРВЕНО

Харків - 2026 рік

Кваліфікаційна робота виконана в повному обсязі відповідно до завдання та встановлених вимог. Допускається до захисту.

Зав. кафедри економічної теорії та
міжнародної економіки,
доцент, канд. екон. наук

Юлія ФЕДОТОВА

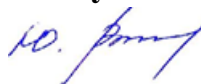
**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА**

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет
Кафедра
Рівень освіти
Спеціальність

ННІ ЕіМ
економічної теорії та міжнародної економіки
перший (бакалаврський) рівень
051 Економіка, ОП «Міжнародна економіка»
(шифр і назва)

Завідувач кафедри

ЗАТВЕРДЖУЮ

доцент, канд.екон.наук
Юлія ФЕДОТОВА
«25» травня 2026 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Галєєву Назарію Євгеновичу
(прізвище, ім'я та по батькові)

1 Тема кваліфікаційної роботи	Економічна безпека підприємства в умовах євроінтеграції: нові загрози та адаптаційні механізми
керівник роботи	Ольга ЯРМАК, канд. екон. наук, доцент
затверджені наказом вищого навчального закладу № 428-03 від 19.05.2026 року	
2 Строк подання студентом роботи 07.06.2026 р.	
3 Вихідні дані до роботи: Статистична та фінансова звітність підприємства. Нормативно-правова база щодо здійснення господарської діяльності в Україні. Теоретичні та практичні розробки провідних фахівців у галузі міжнародної економіки та економічного аналізу.	
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Вступ Розділ 1. Теоретичні засади забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції Розділ 2. Оцінка стану економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» в умовах євроінтеграції Розділ 3. Напрями підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» в умовах євроінтеграції Висновки Список використаних джерел Перелік графічного матеріалу	
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): 1. Титульний слайд. 2. Предмет і об'єкт дослідження. Мета і основні завдання кваліфікаційної роботи. 3. Сутність та складові економічної безпеки підприємства 4. Вплив євроінтеграційних процесів на економічну безпеку підприємств. 5. Динаміка фінансово-господарської діяльності ПАТ «Завод Південкабель» у 2023–2025 рр.. 6. Оцінка фінансової складової економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» за 2023–2025 рр. 7. Оцінка стану економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель». 8. Матриця стратегічних напрямів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» 9. План впровадження заходів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель». 10. Економічний ефект від реалізації заходів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель». 11. Апробація результатів кваліфікаційної роботи. 12. Завершальний слайд.	

6. Дата видачі завдання 25.05.2026 р.

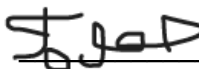
Керівник роботи

(підпис)

Ольга ЯРМАК

Завдання прийняв студент

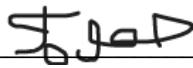
(підпис)

Назарій ГАЛЄСВ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розробка плану роботи, ознайомлення з літературними джерелами за темою	25.05.26 – 27.05.26	Виконано
2	Написання теоретико-методичної частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	28.05.26 – 30.05.26	Виконано
3	Написання розрахунково-аналітичної частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	31.05.26 – 03.06.26	Виконано
4	Написання рекомендаційної частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	04.06.26 – 06.06.26	Виконано
5	Нормоконтроль	07.06.26 – 14.06.26	Виконано
6	Оформлення пояснювальної записки та перевірка на дотримання принципів академічної доброчесності	15.06.26 – 21.06.26	Виконано
7	Попередній захист і отримання рецензії	22.06.26 – 24.06.26	Виконано
8	Захист кваліфікаційної роботи	26.06.26	

Студент

(підпис)

Назарій ГАЛЄСВ

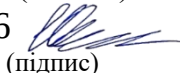
Керівник роботи

(підпис)

Ольга ЯРМАК

Нормоконтроль пройдено 11.06.2026

(підпис)

Ігор ОСТРОВСЬКИЙ

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота містить 72 сторінки, з рисунки, 15 таблиць, 3 додатки, 47 використаних джерел.

ТЕМА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ: «Економічна безпека підприємства в умовах євроінтеграції: нові загрози та адаптаційні механізми».

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ: теоретичні положення, методичні підходи та практичні механізми управління економічною безпекою підприємства.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ: процес забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції.

МЕТА РОБОТИ: дослідження теоретичних і практичних засад забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції та розробка рекомендацій щодо її підвищення на прикладі ПАТ «Завод Південкабель».

ЗАВДАННЯ РОБОТИ: дослідити сутність, складові та роль економічної безпеки підприємства в сучасних умовах господарювання; проаналізувати вплив євроінтеграційних процесів на економічну безпеку підприємств та визначити основні загрози й адаптаційні механізми; надати загальну характеристику ПАТ «Завод Південкабель» та проаналізувати результати його господарської діяльності; оцінити стан основних складових економічної безпеки підприємства; визначити сильні та слабкі сторони системи економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції; розробити стратегічні напрями підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель»; обґрунтувати ефективність запропонованих заходів щодо зміцнення економічної безпеки підприємства

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ: загальнонаукові – аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системний підхід; спеціальні – економічний аналіз, групування, коефіцієнтний аналіз, експертні оцінки, SWOT-аналіз та графічний метод.

Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності ПАТ «Завод Південкабель» та в діяльності інших підприємств України.

РІК ВИКОНАННЯ 2026

РІК ЗАХИСТУ 2026

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА, ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ, ЗАГРОЗИ, РИЗИКИ, АДАПТАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ, СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК, ПАТ «ЗАВОД ПІВДЕНКАБЕЛЬ».

ЗМІСТ

	Стор
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	10
1.1 Сутність, складові та роль економічної безпеки підприємства в сучасних умовах господарювання.....	10
1.2 Вплив євроінтеграційних процесів на економічну безпеку підприємств: нові загрози та адаптаційні механізми.....	19
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПАТ «ЗАВОД ПІВДЕНКАБЕЛЬ» В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	29
2.1 Загальна характеристика підприємства та основні показники його господарської діяльності.....	29
2.2 Оцінка рівня економічної безпеки підприємства: фінансові індикатори та євроінтеграційні ризики.....	36
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПАТ «ЗАВОД ПІВДЕНКАБЕЛЬ» В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	50
3.1. Формування стратегічних напрямів зміцнення економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграційних трансформацій.....	50
3.2. Організаційно-економічний механізм впровадження заходів підвищення економічної безпеки та оцінка їх ефективності.....	58
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

У сучасних умовах господарювання забезпечення економічної безпеки підприємств набуває особливого значення. Посилення глобальної конкуренції, нестабільність світових ринків, цифровізація економіки, воєнний стан в Україні та поглиблення євроінтеграційних процесів формують нові виклики для функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання. За таких умов економічна безпека стає одним із ключових чинників забезпечення стабільності діяльності підприємства, збереження його конкурентних позицій та досягнення стратегічних цілей розвитку.

Євроінтеграційний курс України створює для підприємств як нові можливості, пов'язані з розширенням ринків збуту, доступом до інвестицій та сучасних технологій, так і нові ризики. Необхідність адаптації до європейських стандартів, посилення конкуренції, кадрові виклики, кіберзагрози та значні витрати на модернізацію виробництва потребують формування ефективної системи економічної безпеки, здатної забезпечити стійкість підприємства до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз.

Проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств досліджувалися у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких О. І. Барановський [3], З. С. Варналій [27], М. М. Єрмошенко [12], Г. В. Козаченко [15] та інші. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, питання адаптації систем економічної безпеки українських підприємств до сучасних умов євроінтеграції потребують подальшого вивчення та практичного обґрунтування.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних і практичних засад забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції та розробка рекомендацій щодо її підвищення на прикладі ПАТ «Завод Південкабель».

Відповідно до мети визначено наступні завдання:

- дослідити сутність, складові та роль економічної безпеки підприємства в сучасних умовах господарювання;
- проаналізувати вплив євроінтеграційних процесів на економічну безпеку підприємств та визначити основні загрози й адаптаційні механізми;
- надати загальну характеристику ПАТ «Завод Південкабель» та проаналізувати результати його господарської діяльності;
- оцінити стан основних складових економічної безпеки підприємства;
- визначити сильні та слабкі сторони системи економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції;
- розробити стратегічні напрями підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель»;
- обґрунтувати ефективність запропонованих заходів щодо зміцнення економічної безпеки підприємства.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції.

Предметом дослідження виступають теоретичні положення, методичні підходи та практичні механізми управління економічною безпекою підприємства.

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Для дослідження сутності економічної безпеки підприємства, її складових та впливу євроінтеграційних процесів застосовано методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції, логічного узагальнення і системного підходу. Метод порівняння використовувався для зіставлення наукових підходів та оцінки динаміки основних показників діяльності підприємства.

Під час аналізу діяльності ПАТ «Завод Південкабель» застосовано методи економічного та фінансового аналізу, горизонтальний і вертикальний аналіз, коефіцієнтний метод та метод групування, що дозволило оцінити рівень економічної безпеки підприємства. Для визначення сильних і слабких сторін

підприємства, а також можливостей і загроз зовнішнього середовища використано SWOT-аналіз.

Оцінювання складових економічної безпеки здійснювалося за допомогою методу експертних оцінок і бального оцінювання. Для обґрунтування стратегічних напрямів підвищення економічної безпеки використано методи прогнозування та економічного обґрунтування управлінських рішень. Графічний метод застосовувався для наочного відображення результатів дослідження, а узагальнення отриманих результатів дало змогу сформулювати практичні рекомендації щодо зміцнення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» в умовах євроінтеграції.

Інформаційну базу роботи становлять нормативно-правові акти України та Європейського Союзу, фінансова звітність ПАТ «Завод Південкабель», статистичні матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

Практичне значення роботи полягає в розробці комплексу рекомендацій щодо підвищення рівня економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель», які можуть бути використані в діяльності підприємства для зміцнення його конкурентних позицій, підвищення фінансової стійкості та адаптації до умов європейського економічного простору.

Апробація результатів дослідження здійснювалася під час участі у XIX Всеукраїнської науково-технічної конференції здобувачів вищої освіти «Сталий розвиток міст: поствоєнний період», тези «Економічна безпека підприємства у системі міжнародних економічних відносин» [24].

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків; містить 72 сторінки тексту, 15 таблиць, 3 рисунки, 3 додатки. Список літератури складається з 47 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

1.1 Сутність, складові та роль економічної безпеки підприємства в сучасних умовах господарювання

В умовах глобалізації економіки, посилення конкурентної боротьби та нестабільності зовнішнього середовища питання забезпечення економічної безпеки підприємства набуває першочергового значення. Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, обумовлюють необхідність формування дієвих механізмів захисту суб'єктів господарювання від зовнішніх і внутрішніх загроз, що негативно впливають на їх функціонування та розвиток.

Проблематика економічної безпеки підприємства є предметом наукових досліджень значної кількості вітчизняних та зарубіжних учених. Різні аспекти цієї проблеми відображено у працях таких науковців, як О. І. Барановський, І. О. Бланк, З. С. Варналій, В. М. Геєць, М. М. Єрмошенко, Г. В. Козаченко, В. І. Мунтіян, В. П. Пономарьов, О. С. Судакова та ін. Незважаючи на значний науковий доробок, окремі питання щодо сутності, структури та механізмів забезпечення економічної безпеки підприємства залишаються дискусійними.

Аналіз наукової літератури засвідчує відсутність єдиного підходу до визначення поняття «економічна безпека підприємства». Ряд дослідників розглядає її через призму захисту від загроз, інші – як стан ефективного використання ресурсів, треті – як здатність підприємства досягати своїх цілей за несприятливих умов. Систематизацію основних наукових підходів наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Систематизація наукових підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства» [15; 2; 12; 9; 27]

Автори	Визначення	Ключові акценти
Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов	Стан захищеності діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища та здатність усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов	Захисний аспект та адаптаційні можливості підприємства
О.І. Барановський	Міра гармонізації в часі та просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища	Узгодженість інтересів підприємства та стейкхолдерів
М.М. Єрмошенко	Захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища та здатність підприємства пристосуватися до умов, що не позначаються негативно на його діяльності	Динамічний характер забезпечення безпеки
І.О. Бланк	Кількісно та якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз	Кількісна визначеність стану захищеності фінансових інтересів
З.С. Варналій	Стан підприємства, за якого воно здатне ефективно функціонувати, протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам та зберігати потенціал стратегічного розвитку	Здатність до ефективного функціонування та збереження стратегічного потенціалу

Аналіз даних таблиці 1.1 свідчить про те, що попри відмінності у формулюваннях, більшість авторів акцентують на спільних характеристиках: захищеності від загроз, адаптаційній здатності та забезпеченні умов для ефективного функціонування. Так, Г. В. Козаченко та В. П. Пономарьов визначають економічну безпеку підприємства як «стан захищеності діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність своєчасно усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності» [15, с. 85]. Дане трактування акцентує увагу на захисному аспекті економічної безпеки та адаптаційних можливостях підприємства.

О. І. Барановський характеризує економічну безпеку підприємства як «міру гармонізації в часі та просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища» [2, с. 34]. У цьому визначенні наголошується на необхідності узгодження інтересів різних стейкхолдерів як умови забезпечення безпеки.

М. М. Єрмошенко розглядає економічну безпеку підприємства як «захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність підприємства усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності» [12, с. 112]. Дана дефініція є близькою до попередньої, проте акцентує на динамічному характері процесу забезпечення безпеки.

Узагальнюючи наведені та інші підходи, можна виокремити кілька ключових концептуальних ознак економічної безпеки підприємства:

- захищеність від зовнішніх і внутрішніх загроз;
- здатність до адаптації та нейтралізації дестабілізуючих чинників;
- ефективне використання ресурсного потенціалу;
- забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємства;
- узгодженість інтересів суб'єктів господарювання та їх оточення.

З урахуванням зазначеного, під економічною безпекою підприємства слід розуміти комплексний стан захищеності його діяльності від реальних та потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища, що забезпечує ефективне функціонування, стійкий розвиток та досягнення стратегічних цілей суб'єкта господарювання на основі раціонального використання ресурсного потенціалу.

Важливим аспектом дослідження є розгляд складових (функціональних компонентів) економічної безпеки підприємства. В науковій літературі існують різні класифікації складових, проте більшість авторів виокремлює такі ключові елементи [20]:

- Фінансова безпека – забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства, ефективне управління фінансовими ризиками та захист від фінансових загроз;
- Виробничо-технологічна безпека – захист виробничого потенціалу, забезпечення безперебійності виробничих процесів, впровадження сучасних технологій;
- Кадрова безпека – захист від загроз, пов'язаних з персоналом: плинність кадрів, розголошення конфіденційної інформації, недостатня кваліфікація працівників;
- Інформаційна безпека – захист інформаційних ресурсів, даних та комунікаційних систем від несанкціонованого доступу, витоку чи знищення;
- Ринкова безпека – захист ринкових позицій підприємства, збереження частки ринку, протидія недобросовісній конкуренції;
- Правова безпека – забезпечення відповідності діяльності підприємства чинному законодавству, захист від правових загроз та юридичних ризиків;
- Екологічна безпека – мінімізація екологічних ризиків, дотримання природоохоронного законодавства, управління екологічними зобов'язаннями.

Кожна зі складових виконує специфічну роль у системі економічної безпеки та потребує відповідного механізму управління. При цьому слід

підкреслити, що всі функціональні компоненти тісно взаємопов'язані: порушення безпеки в одній сфері закономірно породжує проблеми в інших. Наприклад, кібератака (загроза інформаційній безпеці) може призвести до фінансових втрат, репутаційних збитків та порушення виробничих процесів [9].

Для більш повного розуміння структури економічної безпеки підприємства доцільно розглянути характеристику її основних функціональних складових. Кожна зі складових виконує окремі завдання щодо забезпечення стабільного функціонування підприємства та захисту його від специфічних ризиків і загроз. Водночас усі елементи системи економічної безпеки перебувають у тісному взаємозв'язку, формуючи єдиний механізм підтримання стійкості та конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Основні характеристики складових економічної безпеки підприємства наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Характеристика основних складових економічної безпеки підприємства [розроблено автором за джерелами 15; 17]

Складова економічної безпеки	Основна мета	Основні загрози
1	2	3
Фінансова	Забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості	Нестача оборотних коштів, інфляція, валютні ризики
Кадрова	Формування ефективного трудового потенціалу	Плинність кадрів, дефіцит кваліфікованого персоналу
Виробничо-технологічна	Забезпечення безперервності виробничого процесу	Зношеність обладнання, технологічні збої
Інформаційна	Захист інформаційних ресурсів підприємства	Витік інформації, кібератаки

1	2	3
Ринкова	Підтримання конкурентних позицій на ринку	Зростання конкуренції, втрата клієнтів
Правова	Захист прав та законних інтересів підприємства	Законодавчі зміни, судові спори
Екологічна	Мінімізація негативного впливу на довкілля	Екологічні штрафи, порушення природоохоронних норм

Аналіз даних таблиці 1.2 свідчить про те, що економічна безпека підприємства формується під впливом сукупності взаємопов'язаних складових, кожна з яких забезпечує захист окремого напрямку діяльності суб'єкта господарювання. Важливе місце в системі економічної безпеки займає фінансова складова, оскільки саме вона визначає рівень платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Не менш значущою є кадрова безпека, що забезпечує ефективне використання трудового потенціалу та мінімізацію ризиків, пов'язаних із нестачею кваліфікованих працівників [9].

Виробничо-технологічна складова спрямована на підтримання безперервності виробничих процесів і впровадження сучасних технологій, що особливо актуально в умовах зростання конкуренції та необхідності відповідати міжнародним стандартам. Водночас інформаційна безпека набуває дедалі більшого значення через активну цифровізацію бізнесу та поширення кіберзагроз. Ринкова складова забезпечує збереження конкурентних позицій підприємства, тоді як правова та екологічна безпека сприяють дотриманню законодавчих вимог і мінімізації юридичних та екологічних ризиків.

Таким чином, усі складові економічної безпеки підприємства є взаємозалежними та взаємодоповнюючими. Ефективне управління

кожною з них створює передумови для стабільного функціонування підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення стійкого розвитку в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Роль економічної безпеки підприємства в сучасних умовах господарювання є надзвичайно важливою з кількох ключових позицій. По-перше, вона забезпечує умови для стабільного та довгострокового розвитку підприємства, захищаючи його від непередбачуваних потрясінь. По-друге, сприяє підвищенню інвестиційної привабливості та зміцненню довіри з боку партнерів, кредиторів та споживачів. По-третє, створює передумови для впровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності. По-четверте, є необхідною умовою виконання соціальних зобов'язань підприємства перед працівниками та суспільством [8, с. 620-625].

Важливим аспектом дослідження економічної безпеки підприємства є визначення її функціонального призначення. Саме через реалізацію відповідних функцій забезпечується ефективне реагування на внутрішні та зовнішні загрози, підтримується стабільність діяльності підприємства та створюються умови для його довгострокового розвитку. Функції економічної безпеки відображають основні напрями її впливу на господарську діяльність і характеризують механізми забезпечення захищеності економічних інтересів суб'єкта господарювання. Узагальнену характеристику основних функцій економічної безпеки підприємства наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Основні функції економічної безпеки підприємства
[розроблено автором за джерелами 16; 17]

Функція	Характеристика
Захисна	Передбачає захист підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз
Превентивна	Спрямована на своєчасне виявлення та попередження ризиків
Адаптаційна	Забезпечує пристосування підприємства до змін зовнішнього середовища
Контрольна	Передбачає моніторинг рівня економічної безпеки
Ресурсозберігаюча	Забезпечує ефективне використання ресурсів
Стратегічна	Створює умови для довгострокового розвитку підприємства

Аналіз даних таблиці 1.3 свідчить, що функції економічної безпеки підприємства охоплюють як захисні, так і управлінські аспекти його діяльності. Їх реалізація спрямована на своєчасне виявлення загроз, мінімізацію ризиків та забезпечення стабільного функціонування підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища. Особливого значення в сучасних умовах набувають превентивна та адаптаційна функції, які дозволяють підприємству оперативно реагувати на виклики, пов'язані з процесами цифровізації, глобалізації та євроінтеграції. Таким чином, ефективне виконання функцій економічної безпеки є важливою передумовою підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку підприємства.

В умовах воєнного стану та поглиблення євроінтеграції роль економічної безпеки підприємства в Україні суттєво зростає. Підприємства змушені одночасно протистояти загрозам, породженим збройним конфліктом, адаптуватися до вимог єдиного ринку ЄС та забезпечувати власну конкурентоздатність у нових умовах. Це потребує комплексного та системного підходу до управління економічною безпекою [31, с. 209–216].

Таким чином, економічна безпека підприємства є багатоаспектною категорією, що охоплює різні функціональні складові та відіграє ключову роль у забезпеченні стабільного функціонування суб'єктів господарювання. Ефективне управління нею передбачає формування відповідної системи ідентифікації загроз, їх оцінки та нейтралізації, що є необхідною умовою сталого розвитку підприємства в сучасних умовах.

Слід зазначити, що забезпечення економічної безпеки підприємства є не одноразовим заходом, а безперервним процесом, що передбачає систематичний моніторинг стану зовнішнього та внутрішнього середовища, своєчасну ідентифікацію загроз і вжиття відповідних захисних заходів. Цей процес набуває особливого значення в умовах нестабільності, притаманної сучасному економічному середовищу України, де підприємства одночасно стикаються з наслідками збройного конфлікту, інфляційним тиском, розривом традиційних логістичних ланцюгів та необхідністю адаптації до вимог євроінтеграції [38].

Важливим теоретичним питанням є також розмежування понять «економічна безпека підприємства» та суміжних категорій – «фінансова стійкість», «конкурентоспроможність», «антикризове управління». На відміну від фінансової стійкості, що характеризує виключно фінансовий стан суб'єкта господарювання, економічна безпека охоплює ширший спектр загроз і складових. Конкурентоспроможність є одним із результатів ефективного забезпечення економічної безпеки, але не вичерпує її змісту. Антикризове управління спрямоване на подолання вже існуючих кризових явищ, тоді як економічна безпека передбачає насамперед превентивний захист від потенційних загроз. Таким чином, економічна безпека підприємства є інтегрувальною категорією, що об'єднує елементи фінансового менеджменту, стратегічного управління та ризик-менеджменту в єдину систему захисту інтересів суб'єкта господарювання [38].

Окремої уваги заслуговує питання суб'єктів і об'єктів системи економічної безпеки підприємства. Суб'єктами виступають керівники та власники підприємства, служба безпеки, підрозділи внутрішнього контролю та аудиту, а

також зовнішні консультанти і державні органи в частині нормативно-правового регулювання. Об'єктами є всі складові виробничо-господарської діяльності: фінансові, матеріальні та нематеріальні активи, персонал, інформаційні ресурси, ринкові позиції та репутація підприємства. Чітке розуміння суб'єктно-об'єктної структури системи економічної безпеки є необхідною передумовою побудови ефективного механізму управління нею.

1.2. Вплив євроінтеграційних процесів на економічну безпеку підприємств: нові загрози та адаптаційні механізми

Євроінтеграційний курс України, закріплений Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 2014 року та конституційно визначений як стратегічна мета держави, кардинально трансформує умови господарювання вітчизняних підприємств. Поглиблення інтеграції до спільного ринку ЄС, гармонізація законодавства та стандартів, посилення конкуренції з боку європейських виробників – усі ці чинники суттєво впливають на систему економічної безпеки підприємств [43].

Євроінтеграційні процеси мають двоїстий вплив на економічну безпеку підприємств: з одного боку, вони відкривають нові можливості для розширення ринків збуту, залучення інвестицій та доступу до передових технологій; з іншого – породжують нові загрози, пов'язані з посиленням конкуренції, необхідністю відповідності жорстким стандартам та значними витратами на адаптацію.

Серед основних нових загроз для економічної безпеки підприємств в умовах євроінтеграції слід виокремити такі.

По-перше, конкурентні загрози. Лібералізація торгівлі в рамках поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ) відкрила вітчизняний ринок для більш конкурентоспроможних європейських виробників. Українські підприємства, особливо в традиційних галузях промисловості, зіткнулися з різким зростанням конкурентного тиску, що є суттєвою загрозою для їхньої ринкової безпеки.

По-друге, регуляторно-стандартизаційні загрози. Гармонізація українського законодавства з правом ЄС передбачає впровадження значно суворіших стандартів якості, безпеки продукції, охорони довкілля та умов праці. Невідповідність цим стандартам може призвести до заборони виходу на ринок ЄС або значних штрафних санкцій.

По-третє, фінансові загрози. Адаптація до стандартів ЄС потребує значних інвестицій в оновлення обладнання, технологій, системи управління та сертифікацію. Для малих і середніх підприємств ці витрати можуть стати надмірними та дестабілізувати їх фінансовий стан.

По-четверте, кадрові загрози. Відкриття ринку праці ЄС для українських громадян призвело до прискорення відтоку кваліфікованих кадрів. Значна частина висококваліфікованих фахівців обрала працевлаштування в країнах ЄС, що загострило проблему кадрового дефіциту для вітчизняних підприємств.

По-п'яте, кіберзагрози. Інтеграція в єдиний цифровий ринок ЄС та активізація міжнародних зв'язків підвищують вразливість підприємств до кібератак. На тлі воєнного конфлікту Україна є одним із найбільш атакованих у кіберпросторі держав світу.

По-шосте, інституційні загрози. Недостатній рівень розвитку інститутів, корупція та нерівні умови конкуренції на внутрішньому ринку залишаються суттєвими перешкодами для ефективної євроінтеграції та підривають економічну безпеку підприємств [45].

Євроінтеграційні процеси суттєво впливають на умови функціонування вітчизняних підприємств, змінюючи характер ризиків та вимоги до забезпечення економічної безпеки. Відкриття нових ринків збуту, гармонізація нормативно-правової бази та інтеграція до європейського економічного простору створюють значні можливості для розвитку бізнесу [38]. Водночас такі процеси супроводжуються появою нових загроз, пов'язаних із посиленням конкуренції, необхідністю дотримання європейських стандартів, кадровими викликами та зростанням витрат на модернізацію виробництва. У зв'язку з цим особливого значення набуває розробка та впровадження адаптаційних механізмів,

спрямованих на мінімізацію негативного впливу зовнішніх чинників. Основні загрози та відповідні напрями адаптації підприємств в умовах євроінтеграції наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Вплив євроінтеграційних процесів на економічну безпеку підприємств [розроблено автором за джерелами 25; 26]

Загроза	Прояв загрози	Напрямок адаптації
Посилення конкуренції	Втрата частки ринку	Підвищення якості продукції та інноваційний розвиток
Впровадження стандартів ЄС	Додаткові витрати на сертифікацію	Модернізація виробництва
Трудова міграція	Дефіцит кваліфікованих працівників	Розвиток кадрової політики
Кіберзагрози	Втрата або викрадення даних	Посилення кіберзахисту
Фінансові ризики	Зростання витрат на адаптацію	Диверсифікація джерел фінансування
Правові ризики	Недотримання вимог законодавства ЄС	Впровадження комплаєнс-систем

Як свідчать дані таблиці 1.4, більшість загроз, які виникають у процесі євроінтеграції, мають системний характер і впливають одночасно на декілька складових економічної безпеки підприємства. Водночас своєчасне впровадження адаптаційних заходів дозволяє не лише мінімізувати негативні наслідки інтеграційних процесів, але й використати нові можливості для розвитку бізнесу.

Євроінтеграційні процеси мають комплексний вплив на діяльність вітчизняних підприємств та суттєво змінюють умови забезпечення їх економічної безпеки. З одного боку, інтеграція до європейського економічного простору відкриває нові можливості для розширення ринків збуту, залучення

інвестицій, впровадження сучасних технологій та підвищення конкурентоспроможності [32]. З іншого боку, вона супроводжується появою нових викликів і ризиків, пов'язаних із посиленням конкуренції, необхідністю адаптації до вимог європейського законодавства, кадровими проблемами та додатковими фінансовими витратами. Для успішного функціонування підприємства в нових умовах важливим є впровадження адаптаційних механізмів, спрямованих на мінімізацію негативного впливу зовнішніх факторів. Взаємозв'язок між основними можливостями, загрозами та напрямками адаптації підприємств в умовах євроінтеграції представлено на рисунку 1.1.

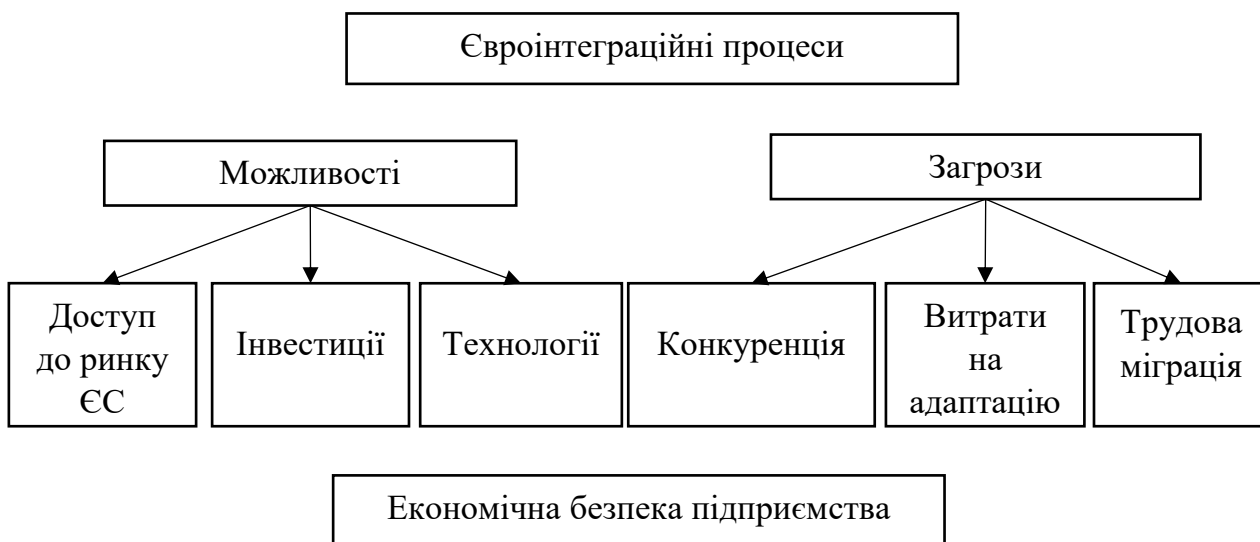

Рисунок 1.1 – Вплив євроінтеграційних процесів на економічну безпеку підприємства [розроблено автором за джерелами 24; 36]

Як видно з рисунка 1.1, євроінтеграційні процеси мають подвійний вплив на економічну безпеку підприємства. З одного боку, вони створюють додаткові можливості у вигляді доступу до нових ринків збуту, залучення інвестицій та використання сучасних технологій. З іншого боку, виникають нові ризики, пов'язані з посиленням конкуренції, необхідністю дотримання європейських стандартів, трудовою міграцією та збільшенням витрат на адаптацію. У таких умовах ключову роль відіграють адаптаційні механізми, що дозволяють

підприємствам підвищувати рівень економічної безпеки та забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність [19].

Поряд із загрозами, євроінтеграційні процеси відкривають і нові можливості. Доступ до ринку ЄС з понад 450 мільйонами споживачів, залучення прямих іноземних інвестицій, участь у програмах технологічної модернізації (Horizon Europe, COSME та ін.), доступ до дешевших кредитних ресурсів через партнерство з Європейським інвестиційним банком – усе це є потужними стимулами для розвитку та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств [22, с. 46-59].

Для нейтралізації нових загроз та максимального використання можливостей, що відкриваються в процесі євроінтеграції, підприємства мають формувати та реалізовувати відповідні адаптаційні механізми. Під адаптаційними механізмами у контексті даного дослідження розуміємо сукупність управлінських інструментів, процедур та стратегій, спрямованих на приведення системи економічної безпеки підприємства у відповідність до нових умов господарювання, обумовлених євроінтеграційними процесами.

Основними адаптаційними механізмами забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах євроінтеграції є такі.

По-перше, стратегічне планування та управління ризиками. Підприємства мають розробляти комплексні стратегії адаптації до умов єдиного ринку ЄС, що включають систематичну ідентифікацію, оцінку та моніторинг євроінтеграційних ризиків. Важливою складовою є впровадження систем раннього попередження загроз.

По-друге, технологічна модернізація та інноваційний розвиток. Відповідність технічним регламентам і стандартам ЄС потребує суттєвої модернізації виробничих потужностей та впровадження інноваційних технологій. Держава відіграє важливу роль у стимулюванні цих процесів через податкові пільги та програми співфінансування.

По-третє, управління людським капіталом. Для протидії відтоку кваліфікованих кадрів підприємства мають впроваджувати конкурентні системи

оплати праці та соціальних пакетів, розвивати програми підготовки та підвищення кваліфікації персоналу, формувати позитивний бренд роботодавця.

По-четверте, кіберзахист та захист інформаційних активів. З урахуванням підвищених кіберризиків підприємства зобов'язані впроваджувати комплексні системи інформаційної безпеки відповідно до міжнародних стандартів (ISO/IEC 27001, NIS2 Directive ЄС), регулярно проводити аудит кіберзахисту та навчати персонал.

По-п'яте, диверсифікація ринків та партнерства. Зниження залежності від окремих ринків збуту та постачальників є важливим інструментом зміцнення економічної безпеки. Налагодження партнерських відносин з європейськими підприємствами через спільні підприємства, ліцензійні угоди та кластерні ініціативи сприяє трансферу технологій та підвищенню конкурентоспроможності.

По-шосте, правове забезпечення та комплаєнс. Своєчасна адаптація внутрішньої документації та процедур до вимог законодавства ЄС, розробка ефективних комплаєнс-програм, залучення кваліфікованих юридичних радників з питань права ЄС є необхідними умовами мінімізації правових ризиків [27].

Реалізація зазначених адаптаційних механізмів потребує системного підходу та координації зусиль як на рівні окремих підприємств, так і на державному рівні. Уряд України, з огляду на євроінтеграційний курс, повинен створювати належні інституційні умови для підтримки підприємств у процесі адаптації: розробляти ефективне законодавство, забезпечувати доступ до програм фінансування ЄС, сприяти розвитку інфраструктури підтримки бізнесу.

Варто зазначити, що успішність адаптації підприємств до євроінтеграційних умов значною мірою залежить від їхнього розміру, галузевої приналежності, наявного ресурсного потенціалу та якості управлінського персоналу. Великі промислові підприємства мають більше можливостей для самостійної адаптації, тоді як малий та середній бізнес потребує цілеспрямованої державної підтримки [40, с. 24-255].

Таким чином, євроінтеграційні процеси комплексно трансформують систему економічної безпеки вітчизняних підприємств. Успішна адаптація до нових умов вимагає проактивного підходу, формування ефективних адаптаційних механізмів та постійного моніторингу змін у регуляторному та конкурентному середовищі єдиного ринку ЄС. Підприємства, що зуміють своєчасно та ефективно адаптуватися, отримають суттєві конкурентні переваги та зміцнять свою економічну безпеку в довгостроковій перспективі.

Особливої уваги в контексті євроінтеграції заслуговує питання відповідності вітчизняних підприємств вимогам технічних регламентів та стандартів ЄС. Угода про асоціацію передбачає поступове наближення українського законодавства у сфері технічного регулювання до норм ЄС, що означає необхідність сертифікації продукції за європейськими стандартами, проходження процедур оцінки відповідності та маркування знаком СЕ. Для багатьох вітчизняних підприємств, особливо у харчовій, хімічній та машинобудівній галузях, це потребує суттєвого переоснащення виробничих потужностей та впровадження систем управління якістю відповідно до стандартів серії ISO 9000. Невиконання цих вимог унеможливорює вихід на ринок ЄС і є прямою загрозою ринковій складовій економічної безпеки підприємства.

Значним чинником впливу євроінтеграції на економічну безпеку підприємств є зміна інституційного середовища. Гармонізація корпоративного законодавства, законодавства про захист конкуренції, охорону інтелектуальної власності та регулювання фінансових ринків з нормами ЄС формує нові вимоги до корпоративного управління, прозорості звітності та комплаєнсу. З одного боку, це підвищує рівень захисту прав інвесторів і кредиторів, знижує корупційні ризики та покращує інвестиційний клімат. З іншого – вимагає від підприємств суттєвих витрат на перебудову систем внутрішнього контролю, аудиту та звітності, що є тимчасовим навантаженням на фінансову безпеку. Водночас у середньо- та довгостроковій перспективі ці зміни сприяють зміцненню довіри з боку іноземних партнерів та інвесторів.

Варто також відзначити роль цифрової трансформації як ключового чинника, що пов'язує євроінтеграційні процеси з економічною безпекою підприємства. Стратегія єдиного цифрового ринку ЄС передбачає активне впровадження цифрових технологій у всі сфери господарської діяльності. Вітчизняні підприємства, що інтегруються до ринку ЄС, зобов'язані відповідати вимогам Загального регламенту про захист даних (GDPR), дотримуватися стандартів електронної комерції та цифрових послуг. Цифровізація бізнес-процесів водночас підвищує операційну ефективність і створює нові вектори кіберзагроз. Тому забезпечення кібербезпеки стає невід'ємним елементом системи економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції, потребуючи постійних інвестицій у захист інформаційних активів та підготовку персоналу.

Важливим напрямом забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах євроінтеграції є розвиток системи управління ризиками відповідно до європейських підходів корпоративного управління. У країнах Європейського Союзу ризик-менеджмент розглядається як невід'ємна складова стратегічного управління підприємством та один із ключових елементів забезпечення його довгострокової стійкості. Сучасні підприємства повинні не лише реагувати на вже наявні загрози, а й здійснювати постійний моніторинг зовнішнього середовища, прогнозувати можливі негативні зміни та формувати систему превентивних заходів щодо їх мінімізації [36].

Особливого значення набуває впровадження міжнародних стандартів управління ризиками, зокрема стандарту ISO 31000, який визначає основні принципи, підходи та процедури ідентифікації, аналізу, оцінки та контролю ризиків. Використання зазначеного стандарту дозволяє підприємствам підвищити якість управлінських рішень, забезпечити ефективний розподіл ресурсів та зменшити рівень невизначеності в процесі господарської діяльності. Для українських підприємств впровадження таких підходів є важливим елементом адаптації до європейської системи ведення бізнесу.

Не менш важливим чинником зміцнення економічної безпеки підприємств виступає розвиток корпоративної соціальної відповідальності. У сучасній

європейській практиці оцінка діяльності підприємства здійснюється не лише за економічними показниками, але й з урахуванням екологічних, соціальних та управлінських критеріїв (ESG). Інвестори, фінансові установи та міжнародні партнери дедалі більше уваги приділяють рівню відповідальності бізнесу щодо працівників, суспільства та навколишнього середовища. Відповідно, інтеграція принципів ESG у систему управління підприємством сприяє підвищенню його інвестиційної привабливості, зміцненню ділової репутації та зниженню ризиків, пов'язаних із порушенням екологічних чи соціальних стандартів [9].

У контексті забезпечення економічної безпеки важливу роль також відіграє розвиток логістичної стійкості підприємств. Після початку повномасштабної війни та зміни традиційних торговельних маршрутів значна кількість українських підприємств була змушена переорієнтовувати свої логістичні ланцюги на європейський напрям. Це потребувало пошуку нових постачальників, формування альтернативних транспортних маршрутів та створення резервних механізмів постачання сировини і збуту готової продукції. Забезпечення стійкості логістичних процесів дозволяє знизити ризики перебоїв у виробництві та підвищити загальний рівень економічної безпеки підприємства.

Крім того, в умовах євроінтеграції зростає значення міжнародного партнерства як інструменту зміцнення економічної безпеки. Співпраця з європейськими компаніями сприяє впровадженню сучасних технологій, отриманню доступу до нових ринків збуту та залученню інвестиційних ресурсів. Створення спільних підприємств, участь у міжнародних проєктах і кластерах, а також залучення грантового фінансування від європейських інституцій дозволяють підприємствам підвищити власну конкурентоспроможність та сформувати додаткові механізми захисту від зовнішніх економічних ризиків.

Таким чином, забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах євроінтеграції повинно базуватися на комплексному підході, який поєднує інструменти ризик-менеджменту, корпоративної соціальної відповідальності, логістичної стійкості та міжнародного партнерства. Лише за умови системної реалізації зазначених напрямів підприємства можуть ефективно адаптуватися до

нових умов функціонування та забезпечити довгострокову конкурентоспроможність на європейському ринку [13].

У результаті проведеного дослідження встановлено, що економічна безпека підприємства є важливою передумовою його стабільного функціонування та розвитку в умовах динамічного зовнішнього середовища. Узагальнення наукових підходів дозволило визначити економічну безпеку як комплексний стан захищеності підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечує досягнення стратегічних цілей та ефективне використання ресурсного потенціалу.

Визначено, що система економічної безпеки підприємства включає фінансову, кадрову, виробничо-технологічну, інформаційну, правову, ринкову та екологічну складові, які перебувають у тісному взаємозв'язку. Ефективність функціонування кожної з них безпосередньо впливає на загальний рівень захищеності підприємства.

Дослідження впливу євроінтеграційних процесів показало, що інтеграція України до європейського економічного простору створює як нові можливості для розвитку підприємств, так і додаткові ризики. До основних загроз належать посилення конкуренції, необхідність адаптації до стандартів ЄС, кадрові втрати внаслідок трудової міграції, фінансові витрати на модернізацію та зростання кіберризиків.

Встановлено, що забезпечення належного рівня економічної безпеки в умовах євроінтеграції потребує впровадження адаптаційних механізмів, серед яких особливе значення мають стратегічне управління ризиками, технологічна модернізація, розвиток людського капіталу, цифровізація бізнес-процесів та вдосконалення системи комплаєнсу. Отримані теоретичні результати становлять основу для подальшого аналізу стану економічної безпеки досліджуваного підприємства у наступному розділі дипломної роботи.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПАТ «ЗАВОД ПІВДЕНКАБЕЛЬ»
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

2.1 Загальна характеристика підприємства та основні показники його господарської діяльності

ПАТ «Завод Південкабель» – одне з найбільших кабельних підприємств України та Східної Європи, розташоване за адресою: 61099, Харківська область, м. Харків, вул. Автогенна, 7. Підприємство зареєстровано в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб–підприємців з кодом ЄДРПОУ 00214534. Організаційно-правова форма – публічне акціонерне товариство, що визначає специфіку корпоративного управління та підвищені вимоги до прозорості й публічності фінансової звітності.

Підприємство має понад вісімдесятирічну виробничу історію: засноване у 1939 році, воно пройшло шлях від невеликого заводу до потужного виробника повного кабельного асортименту. Основний вид економічної діяльності за КВЕД – 27.32 «Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів». Продуктовий портфель є широким та диверсифікованим і налічує понад 500 найменувань: силові кабелі для промисловості та будівництва, контрольні кабелі, кабелі зв'язку, обмоткові проводи, спеціальні кабелі для гірничодобувної та нафтогазової галузей. Продукція підприємства поставляється як на внутрішній ринок України, так і на ринки Центральної Азії, Близького Сходу та ряду країн ЄС.

Управління підприємством здійснює досвідчений менеджмент: станом на 2025 рік керівником є Золотарьов В.М., головним бухгалтером – Пугачова Н.І. Середня облікова кількість працівників у 2025 році становила 808 осіб, що свідчить про зростання трудового потенціалу підприємства порівняно з 756 особами у 2023 році.

Місцезнаходження підприємства у м. Харків – найбільшому промисловому центрі сходу України – є водночас перевагою (розвинена інфраструктура, кваліфікована робоча сила, близькість до промислових споживачів) та чинником підвищеного ризику в умовах активних бойових дій, що безпосередньо впливає на систему економічної безпеки. Незважаючи на складні умови воєнного часу, підприємство продовжує стабільно функціонувати та нарощувати виробничі обсяги.

Ключові показники господарської діяльності підприємства за 2023–2025 рр. наведено у таблиці 2.1 та на рисунку 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні показники господарської діяльності ПАТ «Завод Південкабель» за 2023–2025 рр., тис. грн [складено автором за джерелом 47]

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	1956140	3291946	3920056
Темп зростання доходу, %	+21	+68,3	+19,1
Собівартість продукції, тис. грн	1680256	2793223	3381925
Валовий прибуток, тис. грн	275884	498723	538131
Валова маржа, %	14,1	15,1	13,7
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн	113515	255783	252685
Чистий прибуток, тис. грн	86632	204880	200416
Рентабельність продажів (чиста), %	4,4	6,2	5,1
Валюта балансу, тис. грн	1884704	2060395	2358476
Власний капітал, тис. грн	1496270	1671572	1829555
Рентабельність активів (ROA), %	4,6	9,9	8,5
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	5,8	12,3	11
Середня кількість працівників, осіб	756	755	808

Аналіз даних таблиці 2.1 свідчить про загалом позитивну динаміку розвитку ПАТ «Завод Південкабель» протягом 2023–2025 рр. Незважаючи на складні умови господарювання, спричинені воєнним станом, нестабільністю макроекономічного середовища, порушенням логістичних ланцюгів та зростанням конкуренції на ринку кабельної продукції, підприємство демонструє стійку тенденцію до нарощування обсягів виробництва, зміцнення фінансового потенціалу та збереження конкурентних позицій на ринку.

Одним із ключових показників ефективності діяльності підприємства є чистий дохід від реалізації продукції. За досліджуваний період його обсяг збільшився з 1 956,1 млн грн у 2023 році до 3 920,1 млн грн у 2025 році. Абсолютний приріст становив 1 963,9 млн грн, або 100,4 %. Особливо стрімке зростання відбулося у 2024 році, коли дохід зріс на 68,3 % порівняно з попереднім роком. Така динаміка свідчить про високий рівень адаптивності підприємства до змін зовнішнього середовища, успішне відновлення виробничої діяльності після кризових явищ та ефективне використання наявних виробничих потужностей. Крім того, збільшення обсягів реалізації є важливим індикатором ринкової стійкості підприємства та підтверджує наявність попиту на його продукцію як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Позитивні тенденції спостерігаються також щодо показників прибутковості діяльності. Валовий прибуток підприємства збільшився з 275,9 млн грн у 2023 році до 538,1 млн грн у 2025 році, тобто майже на 95 %. Це свідчить про здатність підприємства забезпечувати перевищення доходів над виробничими витратами навіть за умов зростання вартості сировини та енергетичних ресурсів. Прибуток від операційної діяльності зріс зі 113,5 млн грн до 252,7 млн грн, що підтверджує підвищення ефективності основної діяльності підприємства та вдосконалення системи управління витратами.

Особливо важливим для оцінки економічної безпеки є аналіз чистого прибутку, оскільки саме цей показник характеризує кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. Протягом досліджуваного періоду чистий прибуток зріс з 86,6 млн грн до 200,4 млн грн. Загальний приріст становив 113,8

млн грн або понад 131 %. Водночас у 2025 році спостерігається незначне скорочення чистого прибутку порівняно з 2024 роком. Причиною цього стало випереджальне зростання собівартості продукції, адміністративних та збутових витрат, що пов'язано з підвищенням цін на кольорові метали, паливно-енергетичні ресурси та логістичні послуги. Така тенденція свідчить про необхідність пошуку резервів зниження витрат та підвищення ефективності виробничих процесів.

Важливу роль у забезпеченні економічної безпеки підприємства відіграють показники рентабельності. Аналіз показує, що чиста рентабельність продажів зросла з 4,4 % у 2023 році до 6,2 % у 2024 році, проте у 2025 році знизилася до 5,1 %. Незважаючи на певне зменшення, значення показника залишається позитивним та свідчить про здатність підприємства отримувати прибуток від основної діяльності. Разом із тим така тенденція сигналізує про поступове зростання витратного навантаження та необхідність підвищення ефективності використання ресурсів.

Показники рентабельності активів та власного капіталу також демонструють позитивну динаміку. Рентабельність активів збільшилася з 4,6 % до 8,5 %, а рентабельність власного капіталу – з 5,8 % до 11 %. Зростання цих показників свідчить про підвищення ефективності використання наявного майна та власних фінансових ресурсів підприємства. Особливо важливим є перевищення показником ROE рівня 10 %, що характеризує достатню ефективність вкладення власного капіталу та позитивно впливає на інвестиційну привабливість підприємства.

Суттєвим фактором зміцнення економічної безпеки є збільшення вартості активів та власного капіталу підприємства. Так, валюта балансу зросла з 1 884,7 млн грн у 2023 році до 2 358,5 млн грн у 2025 році, тобто на 473,8 млн грн або 25,1 %. Одночасно власний капітал збільшився з 1 496,3 млн грн до 1 829,6 млн грн, що свідчить про накопичення внутрішніх фінансових ресурсів та зміцнення фінансової незалежності підприємства. Висока частка власного капіталу в

структурі джерел фінансування дозволяє підприємству зменшувати залежність від зовнішніх кредиторів та підвищує його стійкість до фінансових ризиків.

Поряд із позитивними тенденціями необхідно звернути увагу на зростання матеріаломісткості виробництва. Основну частину собівартості продукції становлять витрати на мідь, алюміній та інші кольорові метали, ціни на які суттєво залежать від кон'юнктури світових ринків. Висока залежність від імпоротної сировини створює додаткові ризики для фінансової стабільності підприємства та може негативно впливати на його конкурентоспроможність у разі різких коливань валютного курсу або світових цін на сировинні ресурси.

Окремої уваги заслуговує кадровий потенціал підприємства. Середньооблікова чисельність працівників збільшилася з 756 осіб у 2023 році до 808 осіб у 2025 році. Зростання чисельності персоналу в умовах воєнного стану є позитивним явищем та свідчить про стабільність діяльності підприємства, розширення виробництва і здатність утримувати кваліфіковані кадри. Разом із тим проблема трудової міграції та дефіциту висококваліфікованих спеціалістів залишається одним із потенційних ризиків для подальшого розвитку підприємства.

Отже, результати аналізу основних показників господарської діяльності свідчать про те, що ПАТ «Завод Південкабель» характеризується загалом достатнім рівнем фінансової стійкості та позитивною динамікою основних економічних показників. Водночас наявність тенденції до зростання виробничих витрат, залежність від імпоротної сировини та зниження окремих показників прибутковості свідчать про наявність факторів, які можуть обмежувати подальше підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

Водночас виявлені тенденції до зростання матеріаломісткості виробництва, залежності від імпоротної сировини та певного зниження показників рентабельності формують окремі загрози економічній безпеці підприємства. Саме тому подальша оцінка фінансових індикаторів і дослідження ризиків, пов'язаних з євроінтеграційними процесами, є необхідною умовою

формування ефективної системи економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель».

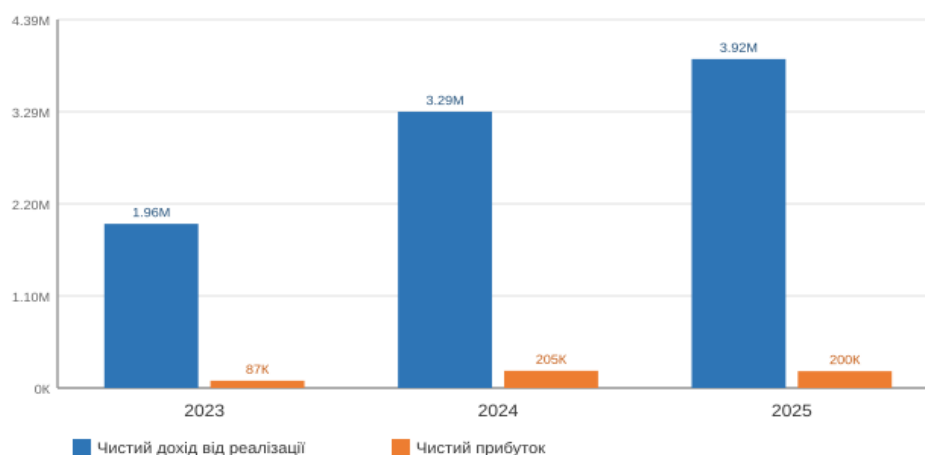

Рисунок 2.1 – Динаміка доходів та чистого прибутку ПАТ «Завод Південкабель» [47]

Рисунок 2.1 наочно відображає динаміку двох ключових фінансово-економічних показників діяльності ПАТ «Завод Південкабель» – чистого доходу від реалізації продукції та чистого прибутку за 2023–2025 рр. Аналіз наведених даних дозволяє зробити висновок про загалом позитивні тенденції розвитку підприємства навіть в умовах нестабільного зовнішнього середовища, зумовленого воєнним станом, інфляційними процесами та трансформацією ринкових умов.

Насамперед слід відзначити стабільне зростання чистого доходу від реалізації продукції протягом усього досліджуваного періоду. Якщо у 2023 році підприємством було отримано 1 956,1 млн грн чистого доходу, то вже у 2024 році цей показник зріс до 3 291,9 млн грн, а у 2025 році досяг 3 920,1 млн грн. Загальний приріст за три роки склав майже 2 млрд грн. Така динаміка свідчить про високий рівень адаптивності підприємства до кризових умов, успішне збереження клієнтської бази та поступове розширення обсягів реалізації продукції. Важливим фактором зростання доходу стало відновлення попиту з

боку промислових підприємств, енергетичного сектору та будівельної галузі, які є основними споживачами кабельно-провідникової продукції.

Водночас позитивна динаміка доходів супроводжується менш інтенсивним зростанням чистого прибутку. Так, чистий прибуток збільшився з 86,6 млн грн у 2023 році до 204,9 млн грн у 2024 році, проте у 2025 році дещо скоротився до 200,4 млн грн. Незважаючи на незначне зниження, загальний фінансовий результат залишається суттєво вищим порівняно з початком досліджуваного періоду. Це свідчить про здатність підприємства забезпечувати прибутковість діяльності навіть в умовах суттєвого зростання витрат.

Порівняння темпів зростання доходу та прибутку дозволяє виявити важливу тенденцію. Незважаючи на майже дворазове збільшення обсягів реалізації продукції, прибутковість діяльності зростає повільніше. Це пояснюється значним підвищенням собівартості виробництва, зростанням витрат на сировину, енергоресурси, логістику та оплату праці. Для підприємств кабельної промисловості особливе значення має вартість кольорових металів, насамперед міді та алюмінію, які становлять основну частину матеріальних витрат. Тому навіть незначні коливання світових цін на ці ресурси можуть суттєво впливати на фінансові результати діяльності підприємства.

Про наявність такого впливу свідчить стрімке зростання матеріальних витрат. У 2023 році вони становили 1 597,9 млн грн, тоді як у 2025 році їх обсяг зріс до 3 155,8 млн грн, тобто майже у два рази. Питома вага матеріальних витрат у структурі чистого доходу перевищує 80 %, що характеризує виробництво як високоматеріаломістке. З одного боку, це є особливістю галузі, однак з іншого – створює додаткові ризики для економічної безпеки підприємства через високу залежність від кон'юнктури світового ринку металів та валютних коливань.

Окремо слід звернути увагу на динаміку витрат на оплату праці. За досліджуваний період вони збільшилися зі 167,0 млн грн до 357,4 млн грн. Така тенденція пов'язана як зі збільшенням середньооблікової чисельності працівників, так і з необхідністю підвищення рівня заробітної плати в умовах інфляції та конкуренції за кваліфіковані трудові ресурси. Незважаючи на

додаткове навантаження на витрати підприємства, збільшення фонду оплати праці має позитивне значення для кадрової безпеки, оскільки сприяє утриманню персоналу та зменшенню ризиків трудової міграції.

Важливим показником ефективності діяльності є співвідношення прибутку та доходу, що характеризується рівнем чистої рентабельності продажів. У 2025 році цей показник становив 5,1 %, що є нижчим порівняно з 2024 роком. Зниження рентабельності свідчить про те, що темпи зростання витрат перевищують темпи зростання прибутку. Така ситуація може розглядатися як потенційна загроза економічній безпеці підприємства, оскільки в майбутньому здатна негативно вплинути на фінансову стійкість та інвестиційні можливості підприємства.

Разом з тим результати аналізу рисунка 2.1 дозволяють зробити висновок, що ПАТ «Завод Південкабель» зберігає достатній рівень економічної стійкості та конкурентоспроможності. Підприємство успішно адаптується до змін зовнішнього середовища, забезпечує стабільне зростання обсягів реалізації та формує позитивний фінансовий результат. Водночас подальше підвищення рівня економічної безпеки потребує впровадження заходів щодо зниження матеріаломісткості виробництва, диверсифікації джерел постачання сировини, підвищення ефективності використання ресурсів та зміцнення системи управління витратами. Саме ці напрями набувають особливої актуальності в умовах євроінтеграції та посилення конкурентного тиску з боку виробників країн Європейського Союзу.

2.2 Оцінка рівня економічної безпеки підприємства: фінансові індикатори та євроінтеграційні ризики

Оцінка рівня економічної безпеки підприємства є комплексним аналітичним процесом, що передбачає дослідження фінансових індикаторів за кількома функціональними складовими, а також ідентифікацію специфічних ризиків, породжених євроінтеграційними процесами. В основу методичного

підходу покладено розрахунок системи коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності з наступним їх порівнянням із нормативними значеннями.

Результати розрахунку основних фінансових індикаторів економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» за 2023–2025 роки систематизовано у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Фінансові індикатори економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» за 2023–2025 рр [складено автором за джерелом 47]

Показник	Норма	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\geq 2,0$	3,2	3,63	3,11
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\geq 1,0$	0,93	1,03	1,11
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,5	0,48	0,31	0,78
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії), %	≥ 50	79,4	81,1	77,6
Коефіцієнт фінансового левериджу (борг/капітал)	$\leq 0,5$	0,26	0,23	0,29
Рентабельність активів (ROA), %	≥ 5	4,6	9,9	8,5
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	≥ 10	5,8	12,3	11
Питома вага матеріальних витрат у виручці, %	–	81,7	80,7	80,5

Аналіз даних таблиці 2.2 свідчить про достатній стан фінансової складової економічної безпеки підприємства. Більшість фінансових показників відповідають нормативним значенням, однак окремі тенденції, пов'язані зі зростанням витрат та зниженням рентабельності, свідчать про необхідність подальшого вдосконалення системи фінансового управління. Коефіцієнт поточної ліквідності стабільно перевищує нормативне значення 2,0: у 2023 р. – 3,20, у 2024 р. – 3,63, у 2025 р. – 3,11. Це свідчить про достатній обсяг оборотних

активів для покриття поточних зобов'язань та високий рівень фінансової стійкості підприємства. Це означає, що оборотні активи підприємства більш ніж утричі перевищують поточні зобов'язання, що є потужним захисним буфером для фінансової безпеки.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2023 році становив 0,93, що дещо нижче нормативного значення (1,0). Проте вже у 2024 році показник зріс до 1,03, а у 2025 році – до 1,11, перевищивши нормативний рівень. Така динаміка свідчить про покращення платоспроможності підприємства та його здатності своєчасно виконувати поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2025 р. становив 0,78, що перевищує рекомендований нормативний діапазон 0,2–0,5 та свідчить про значний обсяг високоліквідних активів підприємства, значно зрісши завдяки накопиченню грошових коштів на рахунках підприємства до 409,9 млн грн.

Найважливішим індикатором фінансової безпеки є коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), що становить 77.6% у 2025 р. Це означає, що понад 77% активів підприємства фінансуються за рахунок власного капіталу. Відсутність довгострокових кредитних зобов'язань перед банками та мінімальне боргове навантаження (коефіцієнт фінансового левериджу 0.29) є одними із ключових переваг фінансової моделі підприємства.

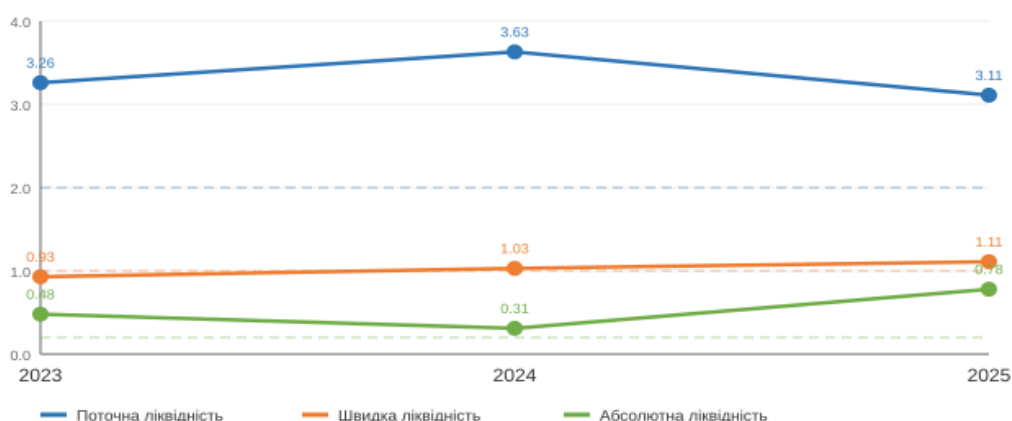

Рисунок 2.2 – Динаміка показників ліквідності ПАТ «Завод Південкабель» за

2023–2025 рр. [47]

Рисунок 2.2 унаочнює, що всі три показники ліквідності стабільно перебувають вище нормативних порогів (показані пунктиром). Особливо помітне зростання абсолютної ліквідності у 2025 р., що свідчить про значне накопичення грошових резервів підприємства – важливої передумови для здійснення інвестицій у адаптацію до вимог ЄС.

Поряд із кількісними фінансовими індикаторами, для комплексної оцінки економічної безпеки необхідно дослідити специфічні ризики, породжені євроінтеграційними процесами. З цією метою проведено SWOT-аналіз ПАТ «Завод Південкабель» в євроінтеграційному контексті.

Таблиця 2.3 – SWOT-аналіз ПАТ «Завод Південкабель» в контексті євроінтеграції [складено автором]

Сильні сторони	Слабкі сторони
– Понад 80 років досвіду кабельного виробництва – Широка диверсифікована продуктова лінійка (500+ позицій) – Сучасне виробниче обладнання та власна R&D база – Стабільна фінансова база: власний капітал 1,83 млрд грн (2025) – Відсутність довгострокового боргового навантаження – Зростаючий дохід: +100% за 2023–2025 рр.	– Висока залежність від імпортової сировини (мідь, алюміній): 80%+ матеріаломісткість – Зниження рентабельності продажів: 4,4% (2023) → 5,1% (2025) – нижче галузевих норм ЄС – Незначна присутність на ринках ЄС – Необхідність подальшої адаптації продукції до вимог технічних регламентів та стандартів Європейського Союзу – Ризик відтоку кваліфікованого персоналу за кордон

Можливості	Загрози
– Зростання попиту ЄС на кабелі для «зеленої» енергетики та відновлення України – Можливість залучення міжнародних грантових та інвестиційних ресурсів для модернізації виробництва та впровадження інноваційних технологій – Розширення співпраці з європейськими виробниками, дистриб'юторами та споживачами кабельно-провідникової продукції – Програми Ukrainian Recovery Plan – масштабне відновлення інфраструктури – Вигідна цінова позиція відносно виробників ЄС	– Посилення конкуренції з боку виробників ЄС після відкриття ринку – Регуляторні вимоги ЄС: CPR (Construction Products Regulation), RoHS, REACH – Воєнні ризики для виробничих потужностей (м. Харків) – Коливання цін на кольорові метали на світових ринках – Кіберзагрози для промислових систем управління (SCADA)

Проведений SWOT-аналіз (таблиця 2.3) дозволяє ідентифікувати ключові загрози економічній безпеці підприємства в умовах євроінтеграції. Найбільш критичними є три групи загроз: регуляторно-стандартизаційна, конкурентна та воєнна.

Регуляторно-стандартизаційна загроза полягає у необхідності отримання сертифікатів відповідності технічним регламентам ЄС. Для кабельної продукції це передусім Регламент ЄС №305/2011 щодо будівельних виробів (CPR), директива RoHS щодо обмеження вмісту небезпечних речовин та регламент

REACH щодо хімічних речовин. Відповідність цим нормам потребує суттєвої адаптації технологічних процесів та значних інвестицій.

Конкурентна загроза пов'язана з посиленням присутності на українському та європейському ринках великих міжнародних виробників кабельно-провідникової продукції, які володіють значними фінансовими ресурсами, сучасними технологіями та розвинутими каналами збуту. Ці компанії мають значні переваги у технологіях, масштабах виробництва та доступі до дешевих фінансових ресурсів. Водночас підприємство зберігає конкурентні переваги завдяки багаторічному виробничому досвіду, широкому асортименту продукції, сформованій клієнтській базі та гнучкості виробничих процесів.

Воєнна загроза є специфічним чинником для підприємств Харківського регіону. Фізична близькість до зони бойових дій створює ризики для виробничих потужностей, ланцюгів постачання та мотивації персоналу. Незважаючи на це, підприємство продовжує функціонувати та нарощувати обсяги виробництва, що свідчить про ефективність прийнятих заходів з виробничої безпеки.

Серед позитивних аспектів у контексті євроінтеграції слід виокремити наступне. По-перше, зростаючий попит ЄС на кабельну продукцію для відновлення інфраструктури України та «зеленої» енергетичної трансформації відкриває значні ринкові можливості. По-друге, реалізація міжнародних програм підтримки відновлення економіки України та розвитку енергетичної інфраструктури створює додаткові можливості для розширення ринків збуту та залучення інвестицій.. По-третє, ПАТ «Завод Південкабель» вже має певний досвід поставок на ринки поза Україною, що є базою для нарощування експортної присутності.

Проведений SWOT-аналіз дозволив визначити основні сильні та слабкі сторони підприємства, а також окреслити ключові можливості та загрози, що виникають у процесі євроінтеграції. Проте для більш об'єктивної оцінки впливу виявлених загроз на рівень економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» доцільно здійснити їх кількісне оцінювання. Такий підхід дає змогу визначити найбільш критичні ризики, оцінити ймовірність їх виникнення та ступінь

можливого впливу на результати діяльності підприємства. З цією метою проведено експертну оцінку основних ризиків економічної безпеки, що формуються під впливом як внутрішніх факторів функціонування підприємства, так і зовнішніх викликів, пов'язаних із воєнним станом, кон'юктурою ринку сировини та процесами адаптації до вимог Європейського Союзу. Результати оцінювання наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Оцінка рівня ризиків економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» [складено автором]

Ризик	Імовірність	Вплив	Рівень ризику
Воєнні ризики	Висока	Висока	Критичний
Зростання цін на мідь	Висока	Середня	Високий
Вимоги сертифікації ЄС	Середня	Висока	Високий
Кіберзагрози	Середня	Середня	Помірний
Відтік кадрів	Середня	Середня	Помірний

Дані таблиці 2.4 свідчать, що найбільшу загрозу для економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» становлять воєнні ризики, ризики коливання цін на кольорові метали та ризики посилення конкуренції з боку європейських виробників. Саме ці фактори характеризуються високою ймовірністю виникнення та значним потенційним впливом на результати діяльності підприємства. Високий рівень ризику також притаманний регуляторним загрозам, пов'язаним із необхідністю адаптації продукції до технічних стандартів та вимог Європейського Союзу.

Середній рівень ризику мають кадрові та кібернетичні загрози. Незважаючи на те, що їхній поточний вплив є менш значним, у довгостроковій перспективі вони можуть негативно позначитися на ефективності виробничої діяльності та конкурентоспроможності підприємства. Найменш критичними є ризики ліквідності та фінансової нестабільності, що пояснюється високим рівнем

фінансової незалежності підприємства, достатнім обсягом власного капіталу та стабільними показниками платоспроможності.

Отримані результати свідчать, що найбільший вплив на рівень економічної безпеки підприємства мають зовнішні ризики, насамперед воєнні загрози, коливання цін на стратегічну сировину та необхідність виконання регуляторних вимог Європейського Союзу. Водночас наявність достатнього фінансового потенціалу та високого рівня фінансової незалежності дозволяє підприємству частково компенсувати негативний вплив окремих загроз. Для формування комплексного висновку щодо стану економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» доцільно узагальнити результати проведеного аналізу за основними функціональними складовими економічної безпеки, що наведено в таблиці 2.5.

Загалом результати аналізу фінансових показників, рівня фінансової стійкості та впливу євроінтеграційних ризиків дозволяють оцінити економічну безпеку підприємства як достатню. Підприємство демонструє високий рівень фінансової незалежності, стабільну ліквідність та позитивну динаміку фінансових результатів. Разом із тим наявність регуляторних, ринкових і воєнних ризиків обумовлює необхідність подальшого вдосконалення системи економічної безпеки та адаптації діяльності до вимог європейського ринку.

Для більш детальної оцінки стану економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» доцільно узагальнити результати проведеного аналізу за основними функціональними складовими. Такий підхід дозволяє визначити найбільш проблемні напрями діяльності підприємства, оцінити рівень їх захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також сформулювати основу для розробки адаптаційних механізмів підвищення рівня економічної безпеки в умовах євроінтеграції. Узагальнені результати оцінки фінансової, виробничої, кадрової, ринкової, інноваційно-технологічної, правової та інформаційної складових економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Узагальнена оцінка складових економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» [складено автором]

Складова економічної безпеки	Оцінка стану	Позитивні фактори	Основні загрози
Фінансова	Достатній	Висока ліквідність, значний власний капітал, низьке боргове навантаження	Зниження рентабельності, висока матеріаломісткість
Виробнича	Достатній	Сучасне обладнання, широкий асортимент продукції	Воєнні ризики, залежність від сировини
Кадрова	Достатній	Зростання чисельності персоналу, наявність кваліфікованих кадрів	Трудова міграція та дефіцит спеціалістів
Ринкова	Середній	Стійкі позиції на внутрішньому ринку	Посилення конкуренції з боку виробників ЄС
Інноваційно-технологічна	Достатній	Наявність власної виробничої та технічної бази	Необхідність модернізації відповідно до стандартів ЄС
Правова та регуляторна	Середній	Досвід роботи на міжнародних ринках	Необхідність приведення виробничих процесів та продукції у відповідність до технічних і регуляторних вимог Європейського Союзу
Інформаційна	Середній	Використання сучасних інформаційних систем	Ризик кібератак на виробничі системи

Дані таблиці 2.5 свідчать, що загалом рівень економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» можна оцінити як достатній. Фінансова складова економічної безпеки характеризується достатнім рівнем захищеності, що

підтверджується позитивними показниками ліквідності, фінансової незалежності та стабільним зростанням власного капіталу. Водночас окремі негативні тенденції, зокрема висока матеріаломісткість виробництва та певне зниження показників рентабельності, не дозволяють оцінити її як таку, що перебуває на високому рівні.

Поряд із цим достатній рівень захищеності мають виробнича, кадрова та інноваційно-технологічна складові, які забезпечують стабільність функціонування підприємства та створюють передумови для його подальшого розвитку. Водночас найбільш вразливими залишаються ринкова, правова та інформаційна складові економічної безпеки, що пов'язано з посиленням конкуренції на європейському ринку, необхідністю адаптації продукції до вимог і стандартів ЄС, а також зростанням кіберзагроз для виробничих систем управління.

Узагальнення результатів оцінки дозволяє зробити висновок, що однією з найбільш стійких складових економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» є фінансова складова, тоді як найбільш вразливими залишаються ринкова та правова складові. Саме вони найбільше залежать від процесів євроінтеграції, посилення конкуренції на європейському ринку та необхідності дотримання технічних регламентів ЄС. У зв'язку з цим подальше підвищення рівня економічної безпеки підприємства має бути орієнтоване насамперед на адаптацію виробництва до європейських стандартів, диверсифікацію ринків збуту та підвищення ефективності управління ризиками.

Узагальнення результатів оцінки дозволило встановити, що окремі складові економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» характеризуються різним рівнем захищеності та стійкості до впливу зовнішніх і внутрішніх ризиків. При цьому якісна характеристика складових дає змогу визначити сильні та слабкі сторони системи економічної безпеки, проте не дозволяє однозначно оцінити її загальний рівень. З метою підвищення об'єктивності дослідження та формування інтегральної характеристики економічної безпеки підприємства доцільно здійснити кількісне оцінювання кожної функціональної складової за

бальною шкалою. Такий підхід забезпечує можливість визначення загального рівня економічної безпеки підприємства, порівняння окремих складових між собою та виявлення напрямів, які потребують першочергового вдосконалення. Оцінювання складових економічної безпеки здійснювалося за п'ятибальною шкалою, де 1 бал відповідає критичному рівню безпеки, а 5 балів – високому рівню захищеності. Оцінка формувалася на основі результатів аналізу фінансових показників, SWOT-аналізу та експертної оцінки ризиків.

Результати бальної оцінки складових економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Бальна оцінка складових економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» [складено автором]

Складова	Оцінка (1–5)
Фінансова	4
Виробнича	4
Кадрова	4
Ринкова	3
Інноваційно-технологічна	4
Правова та регуляторна	3
Інформаційна	3

Для формування узагальнюючого висновку щодо рівня економічної безпеки підприємства доцільно розрахувати інтегральний показник, який відображає середній рівень розвитку та захищеності всіх функціональних складових. Такий показник дозволяє комплексно оцінити стан економічної безпеки підприємства та визначити його готовність до функціонування в умовах посилення конкурентного середовища та євроінтеграційних викликів.

Найвищу оцінку серед складових економічної безпеки отримали фінансова, виробнича, кадрова та інноваційно-технологічна складові – по 4 бали кожна, що відповідає достатньому рівню розвитку та захищеності. Такий

результат обумовлений високими показниками ліквідності, фінансової незалежності, значною часткою власного капіталу в структурі джерел фінансування та низьким рівнем боргового навантаження. Виробнича, кадрова та інноваційно-технологічна складові отримали по 4 бали, що характеризує їх як достатньо розвинені та стійкі до впливу більшості внутрішніх і зовнішніх загроз. Підприємство володіє сучасною виробничою базою, кваліфікованим персоналом та необхідним потенціалом для подальшої модернізації виробництва відповідно до вимог європейського ринку.

Водночас ринкова, правова та інформаційна складові отримали по 3 бали, що свідчить про наявність певних ризиків та проблемних аспектів функціонування підприємства. Насамперед це пов'язано з необхідністю адаптації продукції до технічних регламентів і стандартів Європейського Союзу, посиленням конкурентного тиску з боку європейських виробників, а також зростанням кіберзагроз для сучасних виробничих систем управління.

Для визначення загального рівня економічної безпеки підприємства розрахуємо інтегральний показник як середнє арифметичне значення отриманих оцінок:

$$I_{\text{еб}} = (4 + 4 + 4 + 3 + 4 + 3 + 3) / 7 = 3,57 \text{ бала} \quad (2.1)$$

Відповідно до прийнятої шкали оцінювання (1–2 бали – низький рівень, 2–3 – задовільний, 3–4 – достатній, 4–5 – високий), отримане значення інтегрального показника 3,57 бала свідчить про достатній рівень економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель».

Значення інтегрального показника 3,57 бала свідчить про достатній рівень економічної безпеки підприємства. Отриманий результат характеризує підприємство як таке, що здатне ефективно функціонувати в поточних умовах, однак потребує подальшого вдосконалення механізмів управління ризиками та адаптації до вимог європейського економічного середовища.

Отримане значення свідчить про достатній рівень економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель». Підприємство характеризується стійким фінансовим станом, належним рівнем виробничого та кадрового потенціалу і має необхідні передумови для подальшого розвитку в умовах євроінтеграції. Разом із тим результати оцінки вказують на необхідність реалізації заходів щодо підвищення конкурентоспроможності на європейському ринку, удосконалення системи управління ризиками та забезпечення відповідності продукції сучасним вимогам ЄС.

Підсумовуючи результати оцінки рівня економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель», можна констатувати таке: фінансова складова економічної безпеки підприємства оцінюється як задовільна – усі ключові показники ліквідності та фінансової стійкості відповідають нормативним вимогам або перевищують їх. Водночас виявлено ряд уразливостей: висока матеріаломісткість виробництва, певне зниження показників рентабельності, необхідність адаптації продукції до європейських технічних вимог та недостатня диверсифікація ринків збуту.. Ці слабкі місця формують зони ризику, що потребують цілеспрямованих адаптаційних заходів.

Отже, проведена оцінка стану економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» дозволила встановити, що підприємство характеризується достатнім рівнем економічної стійкості та має значний потенціал для подальшого розвитку в умовах євроінтеграції. Аналіз фінансових індикаторів засвідчив високий рівень ліквідності, фінансової незалежності та забезпеченості власним капіталом, що формує надійну основу для стабільного функціонування підприємства навіть в умовах підвищеної зовнішньої невизначеності.

Разом із тим дослідження виявило низку факторів, які можуть обмежувати подальше зміцнення економічної безпеки підприємства. До них належать висока матеріаломісткість виробництва, залежність від імпортової сировини, необхідність адаптації продукції до технічних та регуляторних вимог Європейського Союзу, посилення конкуренції з боку європейських виробників, а також воєнні ризики, характерні для підприємств Харківського регіону.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать про необхідність розроблення комплексу організаційно-економічних заходів, спрямованих на підвищення рівня економічної безпеки підприємства, зміцнення його конкурентних позицій на європейському ринку та мінімізацію впливу зовнішніх і внутрішніх ризиків. Саме обґрунтуванню таких заходів, формуванню адаптаційних механізмів до вимог європейського економічного середовища та оцінці ефективності їх впровадження буде присвячено третій розділ роботи.

Разом із тим проведене дослідження виявило низку проблемних аспектів, які можуть негативно впливати на рівень економічної безпеки підприємства в довгостроковій перспективі. До таких факторів належать висока матеріаломісткість виробництва, залежність від імпортової сировини, необхідність приведення продукції та виробничих процесів у відповідність до вимог Європейського Союзу, посилення конкуренції на європейському ринку, а також воєнні та кібернетичні ризики.

Таким чином, існуючий рівень економічної безпеки є достатнім для забезпечення стабільної діяльності підприємства, проте потребує подальшого зміцнення шляхом удосконалення системи управління ризиками, диверсифікації джерел постачання сировини, розширення експортної діяльності та адаптації до європейських стандартів. Саме розробці відповідних заходів та механізмів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» буде присвячено третій розділ роботи.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПАТ «ЗАВОД
ПІВДЕНКАБЕЛЬ» В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

3.1 Формування стратегічних напрямів зміцнення економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграційних трансформацій

Проведений у попередньому розділі комплексний аналіз рівня економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» дозволив констатувати, що підприємство функціонує на достатньому рівні захищеності, який характеризується інтегральним показником 3,57 бала за п'ятибальною шкалою. Таке значення обумовлене, насамперед, потужною фінансовою базою: коефіцієнт автономії у 2025 році становив 77,6 %, власний капітал досяг 1 829,6 млн грн, а показники ліквідності стабільно перевищують нормативні значення. Чистий дохід за три роки зріс більш ніж удвічі – з 1 956,1 млн грн до 3 920,1 млн грн, що підтверджує ефективну ринкову адаптацію підприємства навіть в умовах воєнного стану.

Разом із тим аналіз виявив низку структурних дисбалансів, які формують суттєві загрози довгостроковій стійкості підприємства. Питома вага матеріальних витрат у виручці перевищує 80 %, рентабельність продажів у 2025 році знизилася до 5,1 % проти 6,2 % у 2024 році, а ринкова, правова та інформаційна складові економічної безпеки отримали лише по 3 бали з 5 можливих. Окрім того, підприємство зберігає незначну присутність на ринках ЄС, а продукція потребує адаптації до вимог регламентів CPR, RoHS та REACH. Ці фактори у сукупності визначають пріоритетні вектори стратегічного зміцнення економічної безпеки.

Євроінтеграційний курс України принципово змінює операційне середовище промислових підприємств. Для кабельної галузі, з одного боку, відкривається можливість виходу на ринки з вищою купівельною спроможністю та довгостроковий попит на продукцію для відновлення інфраструктури і

«зеленої» енергетики. З іншого – посилюються вимоги до якості та безпечності продукції, зростає конкурентний тиск з боку провідних виробників ЄС, а доступ до ринку стає можливим лише за умови дотримання жорсткого регуляторного фреймворку. Тому формування стратегічних напрямів економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» має враховувати обидві сторони євроінтеграційного процесу: мінімізацію загроз та максимальне використання можливостей.

На підставі результатів проведеного аналізу та з урахуванням специфіки євроінтеграційних трансформацій запропоновано п'ять стратегічних напрямів підвищення рівня економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель».

Стратегічний напрям 1. Зниження матеріаломісткості та диверсифікація постачання сировини.

Найбільш критичним фактором економічної вразливості підприємства залишається висока частка матеріальних витрат у структурі собівартості. У 2025 році вони становили 3 155,8 млн грн, або понад 80 % виручки. Для кабельної промисловості така особливість є галузевою нормою, оскільки виробничий процес базується на використанні кольорових металів. Водночас для ПАТ «Завод Південкабель» проблема ускладнюється значною залежністю від імпорتنих поставок міді та алюмінію, що формує подвійний ризик: ціновий і валютний. Коливання котирувань на Лондонській біржі металів (LME) безпосередньо впливають на собівартість і, відповідно, на фінансовий результат підприємства.

Першочерговим заходом є перехід до моделі багатоканального забезпечення сировиною, коли підприємство одночасно співпрацює з постачальниками з різних регіонів – країн ЄС, Туреччини та Центральної Азії. Паралельно доцільним є укладення довгострокових контрактів із частковою фіксацією цінових параметрів або прив'язкою до котирувань LME, що забезпечує більш прогнозовану структуру витрат. Використання механізмів біржового хеджування дозволить частково компенсувати ризики різких цінових коливань на металевих ринках.

Технологічний вимір цього напрямку передбачає поступову модернізацію виробничого обладнання: впровадження сучасних екструзійних ліній, підвищення точності технологічних процесів та розвиток системи вторинної переробки матеріалів. Очікується, що комплексна реалізація заходів дозволить скоротити матеріаломісткість продукції на 3–7 %, що матиме прямий позитивний вплив на валову маржу та рентабельність продажів, яка у 2025 році становила 5,1 %.

Стратегічний напрям 2. Адаптація продукції до технічних регламентів ЄС та отримання відповідних сертифікатів.

Правова та регуляторна складова економічної безпеки підприємства отримала лише 3 бали з 5 можливих, що свідчить про значний рівень незахищеності в цьому напрямі. Ключовою перешкодою для виходу на ринки ЄС є необхідність відповідності продукції трьом основним регуляторним вимогам: Регламенту ЄС №305/2011 щодо будівельних виробів (CPR), директиві RoHS щодо обмеження вмісту небезпечних речовин та регламенту REACH щодо хімічних речовин. Незіставність продукції з цими вимогами фактично закриває для підприємства доступ до ринків ЄС.

Програма адаптації продукції до вимог CPR передбачає розроблення технічної документації за Декларацією експлуатаційних характеристик (DoP), проходження незалежних випробувань у акредитованих лабораторіях та маркування продукції знаком CE. Для виконання вимог RoHS необхідно провести аудит хімічного складу ізоляційних матеріалів та, за потреби, замінити речовини, що містяться в обмежувальному переліку. Відповідність регламенту REACH потребує реєстрації хімічних речовин, що використовуються у виробничому процесі, та формування системи документального супроводу ланцюга постачання.

Реалізація цього напрямку є передумовою не лише для отримання доступу до ринків ЄС, але й для підвищення загальної конкурентоспроможності підприємства. Сертифікована за міжнародними стандартами продукція має кращі позиції на тендерних ринках та сприймається споживачами як більш

якісна та надійна. Окрім цього, відповідність вимогам ЄС суттєво знижує регуляторний ризик та підвищує правову складову економічної безпеки підприємства.

Важливою складовою реалізації цього напрямку є формування на підприємстві постійно діючої системи моніторингу змін європейського законодавства та технічних стандартів. З огляду на регулярне оновлення регламентів ЄС у сфері безпечності продукції, екологічних вимог та технічного регулювання, підприємству доцільно створити внутрішню групу або визначити відповідальних фахівців, які здійснюватимуть аналіз нормативних змін та своєчасно адаптуватимуть виробничі процеси до нових вимог. Це дозволить не лише підтримувати відповідність продукції європейським стандартам, але й мінімізувати ризики втрати доступу до зовнішніх ринків у майбутньому.

Стратегічний напрям 3. Диверсифікація ринків збуту та розширення експортної діяльності.

Ринкова складова економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» також отримала 3 бали з 5, що відображає недостатній рівень диверсифікації каналів збуту та обмежену присутність на зовнішніх ринках. Незважаючи на те, що підприємство здійснює певні поставки за межі України – на ринки Центральної Азії, Близького Сходу та ряду країн ЄС – ця діяльність не набула системного характеру і не забезпечує суттєвої частки доходу.

Євроінтеграційний контекст відкриває для підприємства принципово нові ринкові можливості. По-перше, відновлення інфраструктури України в межах Ukrainian Recovery Plan потребує величезних обсягів кабельно-провідникової продукції, і вітчизняне підприємство має конкурентну перевагу завдяки логістичній близькості та знанню специфіки ринку. По-друге, «зелений» енергетичний перехід ЄС генерує стійкий попит на кабелі для вітрових і сонячних електростанцій, а також для систем передачі «зеленої» електроенергії. По-третє, підвищення вартості виробництва в Китаї та порушення глобальних логістичних ланцюгів спонукають

деяких покупців ЄС диверсифікувати постачальників, що створює нішу для виробників із країн-кандидатів на членство в ЄС.

Стратегія виходу на ринки ЄС має реалізовуватися поетапно. На першому етапі – участь у профільних міжнародних виставках та форумах, формування партнерств із дистриб'юторами в Польщі, Румунії та Словаччині – країнах з розвиненим будівельним ринком і традиційно близькими економічними зв'язками з Україною. На другому етапі – після отримання необхідних сертифікатів відповідності стандартам ЄС – безпосередній вихід на ринки з пропозицією конкурентних цін, підкріплених нижчою, порівняно з виробниками ЄС, структурою витрат на оплату праці.

Важливою складовою розвитку експортної діяльності має стати формування системи постійного моніторингу кон'юнктури зовнішніх ринків. Підприємству необхідно здійснювати регулярний аналіз змін попиту на окремі види кабельної продукції, відстежувати інвестиційні програми у сфері енергетики та будівництва в країнах Європейського Союзу, а також оцінювати діяльність основних конкурентів. Використання сучасних інструментів маркетингової аналітики дозволить своєчасно реагувати на зміни ринкового середовища та коригувати експортну стратегію відповідно до актуальних потреб споживачів. У результаті реалізації запропонованих заходів очікується поступове збільшення частки експортних поставок у структурі доходів підприємства, що сприятиме диверсифікації джерел надходжень та зниженню залежності від коливань внутрішнього попиту.

Стратегічний напрям 4. Підвищення кібербезпеки виробничих систем та захист критичної інфраструктури.

Інформаційна складова економічної безпеки підприємства отримала 3 бали з 5 через зростаючі кіберзагрози для сучасних промислових систем управління (SCADA). Для підприємства з розвиненою автоматизованою виробничою інфраструктурою кіберінциденти можуть призводити не лише до витоку комерційної інформації, але й до прямих збоїв у виробничому процесі, що у воєнний час набуває особливої критичності.

Напряг передбачає комплекс заходів: сегментацію виробничих мереж від корпоративних ІТ-систем, впровадження систем виявлення промислових вторгнень (IDS/IPS), регулярне резервне копіювання технологічних параметрів та проведення навчання персоналу з питань кібергігієни. Окремою складовою є розроблення та тестування планів відновлення після кіберінцидентів, що забезпечує мінімізацію виробничих простоїв у разі успішної атаки.

В контексті євроінтеграції відповідність стандартам кібербезпеки набуває також регуляторного виміру: Директива ЄС про безпеку мережевих та інформаційних систем (NIS2) поширює свою дію на критичну інфраструктуру та промислові підприємства, які є частиною стратегічних галузей. Відповідність вимогам NIS2 є необхідною умовою для участі в тендерах великих європейських замовників.

Додатковим напрямом посилення інформаційної безпеки має стати впровадження міжнародних стандартів управління інформаційною безпекою, зокрема ISO/IEC 27001. Сертифікація за цим стандартом дозволить підприємству формалізувати процеси управління ризиками інформаційної безпеки, підвищити довіру партнерів та потенційних інвесторів, а також забезпечити відповідність сучасним вимогам міжнародного бізнес-середовища. Очікуваним результатом реалізації заходів є зниження ймовірності кіберінцидентів, підвищення стійкості виробничих процесів до зовнішніх загроз та зміцнення інформаційної складової економічної безпеки підприємства.

Стратегічний напрям 5. Зміцнення кадрової складової та протидія трудовій міграції.

Кадрова складова економічної безпеки підприємства отримала 4 бали, проте залишається вразливою через ризик відтоку кваліфікованого персоналу за кордон. Незважаючи на зростання чисельності персоналу – з 756 осіб у 2023 році до 808 осіб у 2025 році – та збільшення витрат на оплату праці з 167,0 млн грн до 357,4 млн грн, проблема утримання висококваліфікованих інженерів і технологів залишається гострою в умовах воєнного стану та підвищеного попиту на ринку праці ЄС.

Стратегія зміцнення кадрової складової передбачає кілька взаємопов'язаних заходів. По-перше, розроблення системи довгострокової мотивації, що включає програми участі у прибутку, корпоративне пенсійне забезпечення та опціонні програми для ключових спеціалістів. По-друге, розвиток внутрішньої системи підготовки та перепідготовки кадрів через власний навчальний центр у партнерстві з харківськими технічними університетами. По-третє, цілеспрямоване залучення молодих спеціалістів через програми цільового навчання, стипендіальні програми та ранню профорієнтацію. Реалізація цього комплексу заходів дозволить знизити плинність персоналу та забезпечити підприємство кваліфікованими кадрами в довгостроковій перспективі.

Додатковим інструментом зміцнення кадрової безпеки може стати розвиток корпоративної культури та програм соціальної підтримки працівників. В умовах воєнного стану особливого значення набувають медичне страхування, психологічна підтримка персоналу, гнучкі форми організації праці та допомога працівникам у вирішенні соціально-побутових питань. Підвищення рівня соціальної захищеності сприятиме формуванню лояльності персоналу, зниженню ризику трудової міграції та збереженню кадрового потенціалу підприємства, що безпосередньо впливає на загальний рівень його економічної безпеки.

Для забезпечення системного підходу до реалізації запропонованих стратегічних напрямів сформовано зведену матрицю пріоритетів, яка відображає взаємозв'язок між виявленими вразливостями та відповідними напрямками посилення економічної безпеки (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Матриця стратегічних напрямів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» [складено автором]

Стратегічний напрям	Складова ЕБ (оцінка)	Очікуваний ефект	Пріоритет
Зниження матеріаломісткості та диверсифікація постачання	Фінансова (4), Виробнича (4)	Скорочення матеріаломісткості на 3–7 %, зростання рентабельності	Першочерговий
Адаптація продукції до регламентів ЄС	Правова та регуляторна (3)	Відкриття ринків ЄС, зниження регуляторного ризику	Першочерговий
Диверсифікація ринків збуту та розвиток експорту	Ринкова (3)	Зростання частки зовнішніх ринків, зниження залежності від внутрішнього попиту	Високий
Підвищення кібербезпеки виробничих систем	Інформаційна (3)	Зниження ризику виробничих збоїв, відповідність NIS2	Високий
Зміцнення кадрової складової та протидія трудовій міграції	Кадрова (4)	Зниження плинності персоналу, збереження технологічного потенціалу	Середній

Таким чином, запропонована система стратегічних напрямів охоплює всі вразливі складові економічної безпеки підприємства, забезпечуючи комплексний підхід до мінімізації загроз та максимального використання євроінтеграційних можливостей. Реалізація цих напрямів потребує не лише визначення змісту заходів, але й розробки цілісного організаційно-економічного механізму їх впровадження, що є предметом наступного підрозділу.

3.2 Організаційно-економічний механізм впровадження заходів підвищення економічної безпеки та оцінка їх ефективності

Реалізація запропонованих у попередньому підрозділі стратегічних напрямів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» потребує формування цілісного організаційно-економічного механізму, що забезпечить узгодженість управлінських рішень, ресурсне забезпечення, моніторинг результатів та гнучку адаптацію до динамічних умов євроінтеграційного середовища. Такий механізм є сукупністю взаємопов'язаних організаційних, управлінських, фінансових та технологічних інструментів, спрямованих на досягнення встановлених стратегічних цілей.

Методологічно організаційно-економічний механізм підвищення економічної безпеки підприємства будується на принципах системності, пріоритетності, поетапності та вимірності результатів. Принцип системності означає, що всі пропоновані заходи розглядаються не ізольовано, а у взаємозв'язку одне з одним та із загальною стратегією розвитку підприємства. Принцип пріоритетності передбачає концентрацію обмежених ресурсів насамперед на тих напрямках, де рівень загроз є найвищим, а потенційний ефект – найбільш значущим. Принцип поетапності визначає логічну послідовність реалізації заходів у часі. Принцип вимірності забезпечує можливість кількісної оцінки результатів через систему ключових показників ефективності/

Механізм складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: організаційного, економічного, технологічного та контрольного. Кожен блок об'єднує конкретні інструменти та заходи, орієнтовані на вирішення відповідного кола задач.

Організаційний блок. Ключовою передумовою ефективної реалізації механізму є інтеграція функцій управління економічною безпекою в загальну систему корпоративного менеджменту підприємства. Для цього пропонується запровадити посаду директора з управління ризиками та економічної безпеки, підпорядкованого безпосередньо голові наглядової ради. До функцій цього

підрозділу належатиме: координація роботи з усіх напрямів економічної безпеки, взаємодія з міжнародними партнерами та сертифікаційними органами, управління реєстром ризиків та звітність перед керівництвом.

Паралельно пропонується посилити координаційну роль фінансово-економічного блоку підприємства, визначивши на нього функції моніторингу собівартості, контролю закупівельних цін та факторного аналізу рентабельності продукції. Відділ постачання реорганізовується у напрямі централізації процесів вибору постачальників, формування довгострокових контрактних відносин та ведення реєстру альтернативних постачальників для оперативної зміни логістичних маршрутів у кризових ситуаціях.

У сфері кадрового забезпечення механізму організаційний блок передбачає створення корпоративного навчального центру, що реалізовуватиме програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу відповідно до вимог сучасного кабельного виробництва. Партнерство з провідними технічними університетами Харкова дозволить сформулювати «кадровий трубопровід» – системне залучення молодих спеціалістів ще на етапі навчання через стипендіальні програми та оплачувані стажування.

Економічний блок. Центральним елементом економічного блоку є система управління витратами, орієнтована на підвищення прозорості структури собівартості та виявлення резервів її скорочення. Впровадження системи калькулювання за видами продукції у розрізі основних номенклатурних груп дозволить ідентифікувати найбільш витратні сегменти виробництва та приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації асортиментної політики. Інтеграція бюджетування та факторного аналізу забезпечить регулярну оцінку впливу цінових коливань на кінцевий фінансовий результат.

Управління ціновими ризиками, пов'язаними з коливанням вартості кольорових металів, реалізується через три основні інструменти. Перший – укладення довгострокових контрактів із постачальниками із частковою фіксацією цінових параметрів строком на 6–12 місяців. Другий – прив'язка закупівельних цін до котирувань LME із встановленням граничних відхилень,

що автоматично активують перегляд умов контракту. Третій – формування стратегічних запасів сировини у кількості, що відповідає потребам виробництва на 2–3 місяці, у сприятливі цінові періоди.

Фінансове забезпечення реалізації стратегічних напрямів базується на внутрішніх ресурсах підприємства. Станом на 2025 рік ПАТ «Завод Південкабель» акумулювало 409,9 млн грн грошових коштів та їх еквівалентів, коефіцієнт абсолютної ліквідності становив 0,78 при нормативі 0,2–0,5, а коефіцієнт фінансового левериджу – лише 0,29. Такий рівень ліквідності та боргового навантаження формує значний простір для інвестиційної активності без залучення зовнішнього фінансування. У разі необхідності фінансування масштабних модернізаційних проектів підприємство може розглянути отримання кредитних ліній від міжнародних фінансових організацій – ЄБРР або ЄІБ – що надають пільгові умови для підприємств, які реалізують проекти у сфері технологічної модернізації та «зеленого» переходу.

Окремим напрямом є залучення грантового фінансування в межах міжнародних програм підтримки відновлення України. Програми EU4Business, USAID та German Marshall Fund надають гранти та технічну допомогу підприємствам, які впроваджують енергоефективні технології, адаптуються до стандартів ЄС або розвивають експортний потенціал. Підготовка якісних заявок потребує залучення спеціалізованих консультантів, але може суттєво знизити фінансове навантаження на власні ресурси підприємства [37].

Технологічний блок механізму є центральним з точки зору довгострокового підвищення конкурентоспроможності підприємства. Він охоплює три взаємопов'язаних напрями: модернізацію виробничого обладнання, адаптацію продукції до вимог ЄС та розвиток цифрових рішень для управління виробничими процесами.

Модернізація виробничого обладнання спрямована насамперед на зниження питомого споживання матеріальних ресурсів та підвищення якості продукції. Ключовими об'єктами інвестицій є сучасні екструзійні лінії, що забезпечують більш рівномірне нанесення ізоляції та зменшують відходи міді.

Впровадження систем автоматичного контролю геометричних параметрів кабелю в процесі виробництва дозволить знизити частку бракованої продукції та скоротити кількість рекламаций. Розвиток системи вторинної переробки матеріалів – насамперед мідних обрізків та бракованих жил – дозволить повернути до виробничого циклу частину сировини, що є додатковим резервом зниження матеріаломісткості.

Адаптація продукції до технічних регламентів ЄС реалізується через комплекс заходів: розроблення та верифікацію необхідної технічної документації, організацію випробувань у акредитованих лабораторіях ЄС, внесення необхідних змін до складу ізоляційних матеріалів та маркування продукції знаком CE. Поетапне охоплення ключових позицій номенклатури забезпечить формування сертифікованого «ядра» асортименту, орієнтованого на ринки ЄС [31].

Цифрова трансформація виробничих процесів передбачає поступове впровадження елементів Industry 4.0: систем моніторингу стану обладнання (predictive maintenance), цифрових двійників виробничих процесів та автоматизованих систем управління якістю. Крім підвищення операційної ефективності, цифровізація є вимогою низки великих замовників ЄС та умовою участі в тендерах на поставку продукції для об'єктів критичної інфраструктури.

Контрольний блок. Ефективність реалізації організаційно-економічного механізму забезпечується системою постійного моніторингу ключових індикаторів економічної безпеки. До них належать: рівень матеріаломісткості, рентабельність продажів, структура собівартості, валютна залежність витрат, динаміка фінансових результатів, а також специфічні індикатори для кожного стратегічного напрямку – кількість альтернативних постачальників, частка сертифікованої за вимогами ЄС продукції, частка експорту у загальному обсязі реалізації.

Контрольний блок включає три рівні моніторингу: оперативний (щомісячний аналіз виробничих та фінансових показників), тактичний (щоквартальна оцінка виконання заходів стратегічної програми) та стратегічний

(щорічний перегляд цілей та пріоритетів з урахуванням змін зовнішнього середовища). За результатами кожного рівня моніторингу формуються управлінські рішення щодо коригування заходів або перерозподілу ресурсів.

Поетапний план впровадження організаційно-економічного механізму підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Поетапний план впровадження організаційно-економічного механізму підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» [складено автором]

Етап / Строк	Напрямок	Ключові заходи	Відповідальний підрозділ
1	2	3	4
I етап (1– 6 міс.)	Організаційна підготовка та стабілізація витрат	Запровадження посади директора з ризиків; централізація закупівель; укладення довгострокових контрактів із постачальниками; формування стратегічних запасів сировини; аудит кіберзахисту виробничих систем	Дирекція; відділ постачання; фінансово- економічний відділ
II етап (6–18 міс.)	Технологічна модернізація та регуляторна адаптація	Модернізація екструзійних ліній; організація випробувань продукції у лабораторіях ЄС; підготовка документації DoP; запуск системи вторинної переробки; навчання персоналу; сегментація IT/OT мереж	Технічний директор; відділ якості; IT-відділ

1	2	3	4
III етап (18–36 міс.)	Ринкова експансія та повна адаптація до вимог ЄС	Отримання маркування СЕ на ключові позиції номенклатури; вихід на ринки Польщі, Румунії та Словаччини; розвиток e- commerce для B2B сегменту; повна реалізація системи управлінського обліку за центрами відповідальності; залучення грантового фінансування ЄС	Комерційний директор; відділ маркетингу; фінансовий директор

Оцінка ефективності запропонованого організаційно-економічного механізму базується на прогностному підході, який передбачає кількісне визначення очікуваного впливу реалізованих заходів на основні фінансово-економічні показники підприємства. При цьому використовуються два сценарії: консервативний (часткова реалізація заходів) та оптимістичний (повна реалізація в межах запланованих строків).

Першим і найбільш вагомим за прогностним ефектом є результат зниження матеріаломісткості виробництва. У 2025 році матеріальні витрати підприємства становили 3 155,8 млн грн. Скорочення матеріаломісткості на 3 % (консервативний сценарій) та на 7 % (оптимістичний) дасть, відповідно, економію у 94,7 млн грн та 220,9 млн грн. При збереженні обсягів реалізації на рівні 3 920,1 млн грн це означатиме пряме зростання валового прибутку – з 538,1 млн грн до 632,8–759,0 млн грн, – та відповідне підвищення валової маржі з поточних 13,7 % до 16,1–19,4 %.

Другим важливим ефектом є покращення показників рентабельності. Зниження собівартості за рахунок матеріаломісткості при незмінних операційних витратах дозволить підвищити рентабельність продажів з поточних 5,1 % до 7,5–10,2 % залежно від сценарію. Це наблизить підприємство до

середньогалузових показників провідних кабельних виробників ЄС, де середня рентабельність продажів за операційним прибутком становить 8–12 %. Прогнозну оцінку ключових фінансових показників за результатами реалізації запропонованих заходів наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Прогнозна оцінка впливу заходів підвищення економічної безпеки на фінансові результати ПАТ «Завод Південкабель» [складено автором]

Показник	Факт 2025 р.	Прогноз (консерват.)	Прогноз (оптиміст.)
Матеріальні витрати, млн грн	3155,8	3061,1	2934,9
Собівартість продукції, млн грн	3381,9	3287,2	3161
Валовий прибуток, млн грн	538,1	632,8	759
Валова маржа, %	13,7	16,1	19,4
Рентабельність продажів (чиста), %	5,1	7,5	10,2
Матеріаломісткість (питома вага мат. витрат у виручці), %	80,5	78,1	74,9
Частка сертифікованої продукції (ЄС), %	~10	35–40	60–70
Частка експортних поставок у доході, %	~5–7	12–15	20–25

Третім суттєвим ефектом є зростання частки експортних поставок у загальному обсязі реалізації. Системна робота із сертифікації продукції та виходу на ринки ЄС дозволить збільшити частку експорту з поточних 5–7 % до 12–25 % залежно від сценарію. При обсягах реалізації 3 920,1 млн грн (2025 р.) навіть консервативне підвищення частки експорту до 12–15 % означає приріст виручки від зовнішніх ринків на 196–392 млн грн. Враховуючи, що ціни на продукцію на ринках ЄС, як правило, вищі за внутрішні, реальний вплив на рентабельність буде ще більш суттєвим.

Четвертим, опосередкованим ефектом є підвищення загального рівня економічної безпеки підприємства, що відображається через інтегральний показник. За результатами реалізації запропонованих заходів очікується підвищення оцінок ринкової (з 3 до 4–5 балів), правової та регуляторної (з 3 до 4 балів) та інформаційної (з 3 до 4 балів) складових. Це дозволить підвищити інтегральний показник економічної безпеки підприємства з поточних 3,57 до 4,0–4,3 бала, що відповідає переходу від «достатнього» до «високого» рівня за прийнятою шкалою оцінювання.

Важливо підкреслити, що реалізація запропонованого механізму матиме не лише прямий фінансовий ефект, але й суттєво підвищить стратегічну стійкість підприємства до зовнішніх шоків. Диверсифікація бази постачальників та формування стратегічних запасів сировини знизить вразливість до цінових коливань на ринку металів. Підвищення частки сертифікованої продукції та зростання присутності на ринках ЄС забезпечать географічну диверсифікацію доходів. Зміцнення кіберзахисту виробничих систем знизить ризик виробничих збоїв через зовнішні атаки, що є особливо критичним для підприємства, розташованого в зоні підвищеної воєнної напруги.

Реалізація запропонованих стратегічних напрямів та організаційно-економічного механізму їх впровадження має забезпечити суттєве зміцнення окремих складових економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель». Очікуваний результат полягає не лише у мінімізації виявлених ризиків, але й у формуванні додаткових конкурентних переваг підприємства в умовах євроінтеграції. Основні напрями та орієнтовні витрати на реалізацію заходів із підвищення економічної безпеки підприємства наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Орієнтовні витрати на реалізацію заходів [складено автором]

Захід	Орієнтовні витрати, млн. грн
Сертифікація продукції відповідно до вимог CE, CPR та REACH	8–10
Модернізація екструзійних ліній та виробничого обладнання	60–80
Впровадження систем кіберзахисту виробничих мереж	5–7
Навчання та підвищення кваліфікації персоналу	2 –3
Участь у міжнародних виставках та галузевих форумах	1–2
Разом	76–102

Як свідчать дані таблиці 3.4, загальний обсяг необхідних інвестицій для реалізації комплексу заходів становить від 76 до 102 млн. грн. Найбільш капіталомістким напрямом є модернізація виробничого обладнання, на яку припадає понад 75 % загального обсягу витрат. Водночас фінансовий стан підприємства, зокрема наявність 409,9 млн грн грошових коштів та високий рівень ліквідності, дозволяє реалізувати зазначені заходи переважно за рахунок власних ресурсів без суттєвого залучення зовнішнього фінансування. Це створює передумови для подальшої оцінки економічної ефективності запропонованих інвестицій та визначення строку їх окупності.

Розрахунок орієнтовних витрат здійснено на основі аналізу ринкової вартості аналогічних послуг і технічних рішень, які застосовуються промисловими підприємствами під час адаптації до вимог Європейського Союзу та модернізації виробничих процесів.

Витрати на сертифікацію продукції відповідно до вимог CE, CPR та REACH у розмірі 8–10 млн. грн включають проведення лабораторних випробувань кабельної продукції в акредитованих європейських лабораторіях,

підготовку технічної документації, розроблення декларацій відповідності (DoP), консультаційний супровід та отримання права нанесення маркування СЕ.

Найбільшу частку інвестицій становлять витрати на модернізацію екструзійних ліній та виробничого обладнання – 60–80 млн. грн. Такий обсяг фінансування обумовлений високою вартістю сучасних екструзійних установок, систем автоматичного контролю геометричних параметрів кабелю, обладнання для зменшення виробничих відходів та інтеграції елементів цифрового моніторингу виробничих процесів.

Витрати на впровадження систем кіберзахисту виробничих мереж у розмірі 5 –7 млн. грн передбачають придбання спеціалізованого програмного забезпечення, мережевого обладнання, систем резервного копіювання даних, а також проведення аудиту інформаційної безпеки та налаштування засобів захисту виробничої інфраструктури.

На навчання та підвищення кваліфікації персоналу заплановано 2–3 млн. грн. До цієї суми включено організацію тренінгів із впровадження нових технологій виробництва, навчання роботі з модернізованим обладнанням, підготовку фахівців з управління якістю та проведення курсів із кібергігієни для працівників підприємства.

Витрати на участь у міжнародних виставках та галузевих форумах оцінюються у 1 –2 млн. грн та охоплюють оплату виставкових площ, оформлення стендів, виготовлення рекламних матеріалів, логістичні витрати та відрядження представників підприємства до країн Європейського Союзу.

Таким чином, найбільший обсяг інвестицій спрямовується на технічну модернізацію виробництва, оскільки саме цей напрям забезпечує найбільший довгостроковий економічний ефект через зниження матеріаломісткості продукції, підвищення її якості та розширення можливостей виходу на європейські ринки. Водночас інвестиції у сертифікацію, кібербезпеку та розвиток персоналу створюють необхідні організаційні та інституційні передумови для підвищення загального рівня економічної безпеки підприємства.

Оцінка економічної ефективності запропонованих заходів є важливим, але не єдиним критерієм визначення результативності механізму підвищення економічної безпеки підприємства. Не менш важливим є аналіз їх впливу на окремі функціональні складові економічної безпеки, оскільки саме через зміцнення фінансової, виробничої, кадрової, ринкової, правової та інформаційної сфер забезпечується довгострокова стійкість підприємства в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Запропоновані заходи мають комплексний характер та спрямовані не лише на покращення поточних фінансово-економічних результатів, а й на усунення виявлених у процесі дослідження вразливостей. Зокрема, модернізація виробничих потужностей сприятиме зміцненню виробничої та фінансової складових, сертифікація продукції відповідно до вимог ЄС – правової та регуляторної, розвиток експортної діяльності – ринкової, а впровадження сучасних систем кіберзахисту – інформаційної складової економічної безпеки.

З метою визначення очікуваних результатів реалізації запропонованих заходів проведено прогностну оцінку змін рівня окремих складових економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель». Узагальнені результати такої оцінки наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Прогнозна оцінка впливу запропонованих заходів на складові економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» [складено автором]

Складова економічної безпеки	Поточна оцінка	Прогнозна оцінка
Фінансова	4	5
Виробнича	4	5
Кадрова	4	5
Ринкова	3	4
Інноваційно-технологічна	4	4
Правова та регуляторна	3	4
Інформаційна	3	4

Дані таблиці 3.5 свідчать, що найбільш відчутне покращення прогнозується за правовою та регуляторною складовою економічної безпеки. Це обумовлено реалізацією заходів щодо адаптації продукції до технічних регламентів та стандартів Європейського Союзу, що дозволить підприємству мінімізувати регуляторні ризики та розширити доступ до зовнішніх ринків. Високий позитивний ефект також очікується для фінансової та кадрової складових завдяки оптимізації витрат, диверсифікації постачальників, розвитку системи мотивації персоналу та зниженню ризику втрати кваліфікованих працівників. Підвищення ринкової та інформаційної складових пов'язане з розвитком експортної діяльності, розширенням каналів збуту та впровадженням сучасних засобів кіберзахисту виробничих систем. Загалом реалізація запропонованих заходів сприятиме переходу підприємства до більш високого рівня економічної безпеки та забезпечить його стійкість до внутрішніх і зовнішніх викликів в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Отже, запропонований організаційно-економічний механізм підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» забезпечує комплексну адаптацію підприємства до сучасних викликів євроінтеграційного середовища. Реалізація визначених стратегічних напрямів дозволить підвищити інтегральний показник економічної безпеки з 3,57 до 4,0–4,3 бала, покращити фінансові результати, розширити експортну діяльність та зміцнити конкурентні позиції підприємства на внутрішньому й зовнішньому ринках. Це створить необхідні передумови для довгострокового сталого розвитку підприємства та підвищення його стійкості до зовнішніх і внутрішніх загроз.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було розглянуто теоретичні, методичні та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції та розроблено рекомендації щодо її підвищення на прикладі ПАТ «Завод Південкабель».

У першому розділі роботи досліджено теоретичні основи економічної безпеки підприємства. Встановлено, що економічна безпека є комплексною економічною категорією, яка характеризує рівень захищеності підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз та забезпечує його стабільне функціонування, ефективне використання ресурсного потенціалу і досягнення стратегічних цілей розвитку. Узагальнення наукових підходів дозволило визначити, що система економічної безпеки підприємства включає фінансову, виробничо-технологічну, кадрову, інформаційну, ринкову, правову та екологічну складові, які перебувають у тісному взаємозв'язку та формують єдиний механізм захисту інтересів суб'єкта господарювання.

Дослідження впливу євроінтеграційних процесів на діяльність українських підприємств показало, що інтеграція України до європейського економічного простору супроводжується як новими можливостями, так і додатковими ризиками. До основних переваг належать розширення доступу до ринків Європейського Союзу, залучення інвестиційних ресурсів, доступ до сучасних технологій та підвищення рівня конкурентоспроможності продукції. Водночас підприємства стикаються з необхідністю адаптації до європейських стандартів, посиленням конкурентного тиску, кадровими проблемами, зростанням кіберризиків та потребою у значних фінансових витратах на модернізацію виробництва. Це зумовлює необхідність формування сучасних механізмів управління економічною безпекою та постійного вдосконалення системи захисту від потенційних загроз.

У другому розділі проведено комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності ПАТ «Завод Південкабель» та здійснено оцінку рівня його

економічної безпеки. Встановлено, що підприємство є одним із провідних виробників кабельно-провідникової продукції в Україні та характеризується достатньо високим рівнем фінансової стійкості. Аналіз показав позитивну динаміку основних фінансово-економічних показників, значну частку власного капіталу в структурі джерел фінансування та високий рівень ліквідності. Це свідчить про наявність необхідного ресурсного потенціалу для забезпечення стабільної діяльності та подальшого розвитку підприємства.

Разом із тим дослідження дозволило виявити низку проблемних аспектів, які можуть негативно впливати на рівень економічної безпеки підприємства в довгостроковій перспективі. Насамперед це стосується посилення конкурентного середовища, залежності від окремих ринків збуту, необхідності подальшої цифровізації бізнес-процесів, підвищення рівня інформаційної безпеки та адаптації до європейських вимог і стандартів. Особливого значення в сучасних умовах набувають ризики, пов'язані з нестабільністю зовнішнього середовища, воєнними загрозами та змінами кон'юнктури міжнародних ринків.

За результатами проведеної бальної оцінки складових економічної безпеки встановлено, що найвищий рівень розвитку мають фінансова, виробнича, кадрова та інноваційно-технологічна складові, які отримали по 4 бали. Водночас ринкова, правова та інформаційна складові були оцінені у 3 бали, що свідчить про наявність певних проблем і потребу в їх подальшому вдосконаленні. Розрахований інтегральний показник економічної безпеки підприємства становить 3,57 бала, що відповідає достатньому рівню захищеності та підтверджує здатність підприємства ефективно функціонувати в сучасних умовах господарювання.

У третьому розділі обґрунтовано стратегічні напрями підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» в умовах євроінтеграції. Запропоновано комплекс організаційно-економічних заходів, спрямованих на вдосконалення системи управління ризиками, диверсифікацію ринків збуту та джерел постачання, посилення інформаційного захисту, модернізацію виробничих потужностей відповідно до європейських стандартів, розвиток

кадрового потенціалу та розширення міжнародного співробітництва. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню адаптивності підприємства до змін зовнішнього середовища та зміцненню його конкурентних позицій на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Проведене економічне обґрунтування підтвердило доцільність запропонованих заходів та їх позитивний вплив на загальний рівень економічної безпеки підприємства. Очікується, що реалізація запропонованих рекомендацій дозволить підвищити інтегральний показник економічної безпеки до рівня 4,0–4,3 бала, забезпечити подальше зростання фінансової стійкості, зміцнити ринкові позиції підприємства та створити передумови для довгострокового сталого розвитку.

Таким чином, поставлену мету дослідження досягнуто, а визначені завдання виконано в повному обсязі. Результати дослідження підтверджують, що забезпечення належного рівня економічної безпеки є необхідною умовою успішного функціонування підприємства в умовах євроінтеграції. Запропоновані в роботі рекомендації мають практичну цінність та можуть бути використані керівництвом ПАТ «Завод Південкабель» при формуванні стратегічних рішень щодо підвищення стійкості, конкурентоспроможності та ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багрова І. В., Власюк В. Є., Гетьман О. О. Міжнародна економічна діяльність України : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 384 с.
2. Барановський О. І. Фінансова безпека : монографія. Київ : Фенікс, 1999. 338 с.
3. Батракова Т. І. Міжнародні фінанси : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя : ЗНУ, 2025. 169 с.
4. Бородієнко Л. С. Фінансовий аналіз підприємства: навч. посібник. Київ: Знання, 2023. 56 с.
5. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Економіка і суспільство. 2021. №8. С. 219–223.
6. Гурін В. М. Тімофєєв В. О. Зовнішньоекономічна діяльність. Сучасна економіка та міжнародні валютні відносини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : Компанія СМІТ, 2013. 95 с.
7. Дахно І. І. Міжнародна торгівля : навчальний посібник. І. І. Дахно. Київ : МАУП, 2014. 296 с.
8. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 768 с.
9. Економічна безпека підприємства: підручник / за заг. ред. А. М. Дідика. Львів : НУ «Львівська політехніка», ТзОВ «Видавничв група «Бухгалтери України». 2019. 624 с.
10. Економічний аналіз : курс лекцій для здобувачів початкового (короткий цикл) рівня вищої освіти ОПП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної форми здобуття вищої освіти / уклад.

О. М. Вишнеvsька, Л. А. Козаченко, А. Г. Костирко. Миколаїв : МНАУ, 2022. 85 с.

11. Економічний ризик: методи оцінки та управління : навч. посібник / [Т. А. Васильєва, С. В. Леонов, Я. М. Кривич та ін.] ; під заг. ред. Т. А. Васильєвої, Я. М. Кривич. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 208 с.

12. Єрмошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : наук. моногр. Київ : НАУ. 2010. 232 с.

13. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. / Видання 6-те, перероб. та доп. За ред. Козака Ю. Г. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 292 с.

14. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон : монографія / Ю. Г. Козак, Н. В. Притула, О. А. Єрмакова та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 240 с.

15. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Лященко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. Київ: Лібра. 2003. 280 с.

16. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.

17. Ярмач О. В. Економічна безпека підприємства: навчально - методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнесекономіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 92 с.

18. Britchenko I. Enterprise Economic Security Policy in Politically Volatile Environments: Strategic Foundations, Risk Dimensions, and Crisis Adaptation Mechanisms. Economics, Finance and Management Review. 2025. Vol. 2. P. 57–68.

19. Mishkin F. S. The Economics of Money, Banking, and Financial Markets. 12th Edition. Pearson, 2018. 744 p.

20. Porter M. On Competition. Harvard Business Press, 2008. 544с.
21. Барановський О. Боргова та інвестиційна безпеки в умовах цифровізації економіки. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Випуск 1. №45. 2026. С. 67–76. URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/en/article/view/1094/898> (дата звернення: 28.05.2026)
22. Барановський О. І., Мороз М. О. Інвестиційна складова фінансової безпеки. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, Том 1, № 22. 2017. С. 46–59. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2552/2586> (дата звернення: 30.05.2026)
23. Будник Л., Ронська О., Лісецька Л. Фінансова безпека держави в умовах воєнного стану. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 77. № 4. С. 138–147. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/40404> (дата звернення: 30.05.2026)
24. Галєєв Н.. Є. Економічна безпека підприємства у системі міжнародних економічних відносин. Матеріали XIX Всеукраїнської науково-технічної конференції здобувачів вищої освіти «Сталий розвиток міст: поствоєнний період» (91-ї науково-технічної конференції ХНУМГ ім. О. М. Бекетова) : в 5-и ч. Ч. 4. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2026. 304 с. С. 76–78. URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/konferentsii/2026/Tezi%20konferencij/C.4%20Ekonomika%20i%20menedzment_26.pdf (дата звернення: 07.06.2026).
25. Герасименко Ю.С. Економічна безпека діяльності підприємства: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 212 с. URL: <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2024/12/%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%AE.%D0%A1.%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4.%D0%9F%D0%BE%D1%81%D>

[1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%95%D0%91%D0%94%D0%9F_2024-.pdf](#) (дата звернення: 01.06.2026)

26. Гринько Т., Гвініашвілі Т. Бірюкова П. Інноваційна складова економічної безпеки підприємства. *Innovation and Sustainability*, 2024. (2), 20–32. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/248/232> (дата звернення: 28.05.2026)

27. Економічна безпека діяльності підприємства : підручник / за ред. О. І. Дмитрієвої, А. В. Непрана ; Харків.нац. автомоб.-дор. ун-т. Харків: ПП Іванченка, 2025. 381 с. URL: <https://dspace.khadi.kharkov.ua/items/859acbd3-60ec-44f6-ada7-1a92fbeb5838> (дата звернення: 30.05.2026)

28. Зіненко К., Кобелєва Т. Економічна безпека підприємства: методологічна сутність та складові формування. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. 2022. №4. С. 9–16. URL: <https://es.khpi.edu.ua/article/view/274382/269525> (дата звернення: 04.06.2026)

29. Кузьмінська О. Сутність фінансової безпеки як об'єкта аналізу. *Світ фінансів*, № 4(73), С. 184–192. URL: <https://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1561>. (дата звернення: 03.06.2026)

30. Марченко О.С., Ярмач О.В. Консалтинг економічної безпеки підприємств: концептуальні та прикладні основи системного підходу. *Економічна теорія та право*. 2021. № 3. С. 39–56. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/Economic-Theory-and-Law-2021-3.pdf> (дата звернення: 01.06.2026)

31. Міщук Є. В., Воронов Д. С. Інноваційний розвиток промислових підприємств в умовах євроінтеграції: управлінські підходи та роль публічного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. № 14. 2024. С. 209–216. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4162> (дата звернення: 01.06.2026)

32. Нікіфорова Л. О. Економіка підприємства. Курс лекцій : електронний навчальний посібник. Вінниця ВНТУ, 2016. 138 с. URL:

<https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14118/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82.%20%D0%95%D0%9F%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA.%20%D0%9Di%D0%BAi%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9B.%D0%9E.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 02.06.2026)

33. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 30.05.2026).

34. Офіційний сайт Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>. (дата звернення: 02.06.2026)

35. Офіційний сайт Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 01.06.2026).

36. Пасінович І., Гутак В. Фінансова безпека як складова економічної та корпоративної безпеки: теоретичний аспект. *Економіка та суспільство*, 2023. (58). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3286/3210> (дата звернення: 05.06.2026)

37. ПАТ «Завод Південкабель». Офіційний сайт підприємства. URL: <https://yuzhcable.com.ua>. (дата звернення: 28.05.2026)

38. Прохорова В., Крутова А., Дяченко К. Економічна безпека підприємств України в умовах дестабілізаційного розвитку. *Адаптивне управління: теорія і практика*. 2022. 14(28). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/490/425> (дата звернення: 28.05.2026)

39. Рибак Г. І., Федотова Ю. В., Наумов М. С. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи бакалавра (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної і заочної форм навчання спеціальності 051 – Економіка, освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 38 с. URL:

<https://eprints.kname.edu.ua/63437/1/2023%20252%D0%9C%20%D0%A0%D0%B8%D0%B1%D0%B0%D0%BA%2C%20%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%2C%20%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2.pdf> (дата звернення: 01.06.2026)

40. Ситнік Є. Концептуальні засади та наукові підходи до розуміння поняття і сутності економічної безпеки підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. 4(76), С. 249–255. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/796/865> (дата звернення: 04.06.2026)

41. Словник української мови: академічний тлумачний словник URL: <http://sum.in.ua/s/struktura>. (дата звернення: 28.05.2026).

42. European Commission. Single Market Programme 2021–2027. Brussels : European Commission. URL: <https://commission.europa.eu>. (дата звернення: 01.06.2026)

43. Eurostat. Official website. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>. (дата звернення: 02.06.2026)

44. OECD. Economic Security and Vulnerabilities in International Supply Chains. Paris : *OECD Publishing*, 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/economic-security-in-a-changing-world_4eac89c7-en/full-report/economic-security-and-vulnerabilities-in-international-supply-chains_dc88aefa.html (дата звернення: 02.06.2026)

45. Porter M. The Competitive Advantage of Nations. URL: https://economie.ens.psl.eu/IMG/pdf/porter_1990_-_the_competitive_advantage_of_nations.pdf (дата звернення: 02.06.2026).

46. World Economic Forum. Global Competitiveness Reports. URL: <https://www.weforum.org>. (дата звернення: 28.05.2026)

47. YouControl – сервіс перевірки контрагентів. Повне досьє на кожну компанію України. URL: <https://youcontrol.com>. (дата звернення: 29.05.2026)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А 1 – Баланс ПАТ «Завод Південкабель» станом на 31.12.2025 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	346	332
первісна вартість	1001	1649	1773
накопичена амортизація	1002	1303	1441
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	639849	699098
первісна вартість	1011	1107677	1243153
знос	1012	467828	544055
Інвестиційна нерухомість:	1015	875	844
первісна вартість	1016	2317	2341
знос	1017	1442	1497
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	6730	6730
Інші необоротні активи	1090	12122	15727
Усього за розділом I	1095	659922	722731
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1004331	1052200
Виробничі запаси	1101	508666	529511
Незавершене виробництво	1102	171637	149087
Готова продукція	1103	324028	373602
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	194332	119595
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	10571	13798
з бюджетом	1135	32139	113
з нарахованих доходів	1140	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3761	5185
Гроші та їх еквіваленти	1165	120292	409856
Готівка	1166	20	2
Рахунки в банках	1167	120272	409854
Інші оборотні активи	1190	35047	34895
Усього за розділом II	1195	1400473	1635642
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	103
Баланс	1300	2060395	2358476

Продовження табл. А 1

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	83154	83154
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	161265	147951
Додатковий капітал	1410	293658	293643
Резервний капітал	1415	35000	35000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1098495	1269807
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Витучений капітал	1430	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	1671572	1829555
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3230	3119
Усього за розділом II	1595	3230	3119
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	16816	16955
за товари, роботи, послуги	1615	135643	146385
за розрахунками з бюджетом	1620	17827	14642
за у тому числі з податку на прибуток	1621	13948	7910
за розрахунками зі страхування	1625	2910	3858
за розрахунками з оплати праці	1630	12887	14654
за одержаними авансами	1635	102625	195659
за розрахунками з учасниками	1640	13823	11288
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	69198	95964
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	13864	26397
Усього за розділом III	1695	385593	525802
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	2060395	2358476

ДОДАТОК Б

Таблиця Б 1 – Баланс ПАТ «Завод Південкабель» станом на 31.12.2024 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	358	346
первісна вартість	1001	1551	1649
накопичена амортизація	1002	1193	1303
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	611571	639849
первісна вартість	1011	1022014	1107677
знос	1012	410443	467828
Інвестиційна нерухомість:	1015	928	875
первісна вартість	1016	2317	2317
знос	1017	1389	1442
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	6730	6730
Інші необоротні активи	1090	10148	12122
Усього за розділом I	1095	629735	659922
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	896018	1004331
Виробничі запаси	1101	458453	508666
Незавершене виробництво	1102	125288	171637
Готова продукція	1103	312277	324028
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11724	194332
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	9366	10571
з бюджетом	1135	1810	32139
з нарахованих доходів	1140	11	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4726	3761
Гроші та їх еквіваленти	1165	186170	120292
Готівка	1166	28	20
Рахунки в банках	1167	186142	120272
Інші оборотні активи	1190	39628	35047
Усього за розділом II	1195	1254969	1400473
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1884704	2060395

Продовження табл. Б 1

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	83154	83154
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	174914	161265
Додатковий капітал	1410	293673	293658
Резервний капітал	1415	35000	35000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	909529	1098495
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Усього за розділом I	1495	1496270	1671572
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3623	3230
Усього за розділом II	1595	3623	3230
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	15193	16816
за товари, роботи, послуги	1615	110006	135643
за розрахунками з бюджетом	1620	10971	17827
за у тому числі з податку на прибуток	1621	8181	13948
за розрахунками зі страхування	1625	1699	2910
за розрахунками з оплати праці	1630	8023	12887
за одержаними авансами	1635	167820	102625
за розрахунками з учасниками	1640	9751	13823
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	39823	69198
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	21525	13864
Усього за розділом III	1695	384811	385593
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1884704	206395

ДОДАТОК В

Апробація результатів кваліфікаційної роботи

Галєєв Н. Є. Економічна безпека підприємства у системі міжнародних економічних відносин. Матеріали XIX Всеукраїнської науково-технічної конференції здобувачів вищої освіти «Сталий розвиток міст: поствоєнний період» (91-ї науково-технічної конференції ХНУМГ ім. О. М. Бекетова) : в 5-и ч. Ч. 4. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2026. 304 с. С. 76–78. URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/konferentsii/2026/Tezi%20konferencij/C.4%20Ekonomika%20i%20menedzment_26.pdf (дата звернення: 07.06.2026).

**ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА У СИСТЕМІ
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

Галєєв Н.Є.

Науковий керівник – Ярмач О.В., канд. екон. наук, доцент

На початку XXI століття світова економіка характеризується високим рівнем взаємозалежності національних господарств та інтенсивним розвитком міжнародної торгівлі, руху капіталу, робочої сили, технологій і інформації. У цих умовах підприємства дедалі частіше виходять за межі національних ринків, інтегруючись у глобальну систему економічних відносин. Така інтеграція відкриває перед ними значні можливості для розширення ринків збуту, залучення інвестицій та впровадження новітніх технологій, проте водночас супроводжується підвищенням рівня економічних загроз, фінансових ризиків і конкуренції. Через це питання забезпечення економічної безпеки підприємства набуває стратегічного значення, стаючи невід'ємною складовою системи сучасного економічного

ПЕРЕЛІК ГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Назва аркушів	Кількість, шт.
1. Титульний слайд.	1
2. Предмет і об'єкт дослідження. Мета і основні завдання кваліфікаційної роботи.	1
3. Сутність та складові економічної безпеки підприємства	1
4. Вплив євроінтеграційних процесів на економічну безпеку підприємств.	1
5. Динаміка фінансово-господарської діяльності ПАТ «Завод Південкабель» у 2023–2025 рр..	1
6. Оцінка фінансової складової економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель» за 2023–2025 рр.	1
7. Оцінка стану економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель».	1
8. Матриця стратегічних напрямів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель».	1
9. План впровадження заходів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель».	1
10. Економічний ефект від реалізації заходів підвищення економічної безпеки ПАТ «Завод Південкабель».	1
11. Апробація результатів кваліфікаційної роботи	1
12. Завершальний слайд	1
Всього	12